

Qüvvət elmdədir...

Nizami Gəncəvi

**НАУКА
SCIENCE**

Орган Президиума Национальной академии наук Азербайджана
Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin orqanı

№ 33 (1387)

Cümə, 13 oktyabr 2023-cü il

Qəzet 1984-cü ildən nəşr olunur

Prezident İlham Əliyev MDB-yə üzv dövlətlərin təhlükəsizlik və xüsusi xidmət orqanları rəhbərləri şurasının 53-cü iclasının iştirakçlarını qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev oktyabrin 11-də MDB-yə üzv dövlətlərin təhlükəsizlik və xüsusi xidmət orqanları rəhbərləri Şurasının 53-cü iclasının iştirakçılardır - Rusiya Federasiyası Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin direktoru, MDB dövlətlərinin təhlükəsizlik və xüsusi xidmət orqanları rəhbərləri şurasının sədri Aleksandr Bortnikov, Rusiya Federasiyası Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin direktoru Sergey Narışkini, Belarusun Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin sədri İvan Terteli, Qazaxistannın Baş nazirinin Milli Təhlükəsizlik Komitəsinin sədri Yermek Sagimbayevi, Qırğızistandan Baş nazirinin müavini, Dövlət Milli Təhlükəsizlik Komitəsinin sədri Kamçıbek Taşıyevi, Özbəkistandan Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin sədri Abdusalom Azizovu, Tacikistandan Dövlət Milli Təhlükəsizlik Komitəsinin sədri Saymumin Yatimovu və MDB-yə üzv dövlətlərin Antiterror Mərkəzinin rəhbəri Yevgeniy Sisoyevi qəbul edib.

Dövlətimizin başçısı dost ölkələrin xüsusi xidmət orqanlarının rəhbərlerini salamlayaraq, Bakıda keçirilən tədbirin qarşılıqlı fəaliyyətimizin möhkəmlənməsi işinə xidmət edəcəyinə və gələcək əməkdaşlığı daha bir töhfə olacağına əminliyini bildirib.

"Azərbaycan MDB-nin işində iştirak etməyə həmişə böyük əhəmiyyət verib. Bütün istiqamətlər üzrə və əlbəttə, təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi sahəsində six təmaslar mövcuddur. Sizin işiniz, həmcinin həmkarlar arasında qarşılıqlı fəaliyyət hazırlı mürəkkəb beynəlxalq şəraitdə xüsusi əhəmiyyətə malikdir, çünki təhdidlər artır, yeni qeyri-sabitlik ocaqları yaranır və ölkələrimizin sabitliyi və təhlükəsizliyi bir çox hallarda sizin strukturların operativ işindən asılıdır", - deyə Prezident İlham Əliyev bildirib.

Qeyd edib ki, ölkələrimiz arasında six qarşılıqlı fəaliyyət əməkdaşlığının səmimi, məqsədönlü, nəticəyə və mümkün təhdidlərin profilaktikasına və ya aradan qaldırılmasına yönəlmüş əməkdaşlıq üçün gözlə imkanlar yaradır.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın suverenliyinin tam bərpə olunduğunu və bunun regionumuzda təhlükəsizliyin möhkəmlənməsi və sülhə nail olunması üçün imkanlar yaratdığını deyib.

Prezident İlham Əliyev çıxışında Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olan Qarabağın tarixinə dair mühüm məqamları diqqətə çatdırıb. Bu gün ərazilərin quldur dəstələrindən təmizlənməsi prosesinin getdiyini qeyd edib.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın həm işğal müddətində, həm ikinci Qarabağ müharibəsində, həm də antiterror tədbirləri zamanı bütün humanitar normalara riayət etdiyini bildirib: "Beynəlxalq ekspertlər bunun şahidiirlər. Yeri gelmişkən, bu yaxınlarda azad edilmiş ərazilərdə səfərdə olan BMT missiyası dönen və bundan təxminən bir həftə əvvəl artı iki defə mehz bunu vurğulayıb ki, bütün humanitar normalara əməl olunub. Bununla belə, Qərbdəki erməni havadarları Azərbaycana qarşı iyrişən texribata və yalançı kampaniyaya əl ataraq hər şeydə bizi ittihad edirlər. Burada əsas skripkanı çalan Fransadır və bu, həm sö-

zügedən ölkənin rəsmi şəxslərinin bəyanatlarında, həm Azərbaycanın diskreditasiya edilməsi cəhdlerində, həm də Azərbaycana qarşı aparılan və hər şeyin alt-üst şəkildə təqdim edildiyi media kampaniyasında özünü bürüze verir. Azərbaycan işğalçı kimi təqdim edilir, Ermənistan isə qurban kimi qələmə verilir".

Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, bu kimi bəyanatlarda otuzulluk işğalın tarixi, bütün şəher və kəndlərimizin yerlə-yeşən edilməsi, Xocalı soyqırımı - bütün bunların hamısı, təbii ki, inkar edilir, tamamilə yalanla dolu hekayələr uydurulur.

Dövlətimizin başçısı Fransa rəhbərliyinin 2020-ci ilin bütün dövründə başlayan ve indi də davam edən qeyri-konstruktiv və texribatçı rolundan danışır: "Azərbaycanın ünvanına çoxsaylı ittihamlar, əsasız təhdidlər və şəntaj heç bir səmərə vermədi. Fransa Prezidentinin bu yaxınlarda Azərbaycanın beynəlxalq hüquqla problemləri olduğuna dair verdiyi bəyanat yalnız gülüş doğura bilər. Çünkü Azərbaycan beynəlxalq hüququ pozmayıb. Biz öz ərazimizdə döyüşmüsük, separatizmi aradan qaldırısq, bütün humanitar normalara, Cenevə Konvensiyasına əməl etmişik. Beynəlxalq hüququ isə 30 il ərzində Fransanın əlaltı, bu gün onun əsas mütəfiqi olan Ermənistan başqa dövlətin ərazisini işğal edərək pozub".

Prezident İlham Əliyev Fransanın Afrikada və bütün dünyada qanlı cinayətlər törətdiyini, fransız rejiminin milyon yarımlaçəzairini tek-cə əlcəzairli və müsəlman olduğuna görə soyqırımına məruz qoyduğunu qeyd edərək bu ölkənin bu gün də müstəmləkələr saxladığını vurğulayıb.

"Azərbaycan və şəxsən mənim tərifimdən bu məsələ Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi dəfələrlə Qoşulmama Hərəkatının sammitlərində qaldırılıb və qanlı müstəmləkə keçmiş olan və hətta bu gün bəzi Afrika ölkələrinin nə qədər səy göstərsələr də, xilas ola bilmədiyi bu ölkə bizi beynəlxalq hüququ pozmaqdə ittihəm edir. Bu, absurdur", - deyə dövlətimizin başçısı diqqətə çatdırıb.

Prezident İlham Əliyev bəzi ölkələr və beynəlxalq təşkilatların Azərbaycan ilə Ermənistən arasında münasibətlərin normallaşdırılmasına vasitəçilik xidmətləri göstərməsi məsələsinə də toxunub: "Men bu yaxınlarda demisəm ki, eger bu siyaset birtərəfi xarakter daşıdırısa və qərəzi deyilsə, biz bu cəhdəri qəbul edirik... Biz Rusiya Federasiyasının vasitəçiliyini minnətdarlıqla qəbul edirik, cünki Rusiya bizim qonşumuz, mütəfiqimiz, həmcinin bizim regionda yerləşən, minlərlə kilometr uzaqda olan ölkələrdən fərqli olaraq qonşuluqda yerləşən Ermənistən da mütəfiqidir".

Sonda dövlətimizin başçısı şəhərlərinə yekun vuraraq, Azərbaycanla Ermənistən arasında münasibətlərin normallaşmasına yönələn sülh sazişi üzərində işi davam etdirməyə hazır olduğumu bildirib.

Görüşdə Rusiya Federasiyası Federal Təhlükəsizlik Xidmətinin direktoru, MDB dövlətlərinin təhlükəsizlik və xüsusi xidmət orqanları rəhbərləri şurasının sədri Aleksandr Bortnikov MDB-yə üzv dövlətlərin təhlükəsizlik və xüsusi xidmət orqanları rəhbərləri Şurasının növbəti iclasının Azərbaycanda keçirilməsinə şərait yaratdıguna görə, dövlətimizin başçısına təşəkkür edib.

Heydər Əliyev şəxsiyyətinin miqyasını və

AMEA Rəyasət Heyətinin növbəti iclası keçirilib

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Rəyasət Heyətinin növbəti iclası keçirilib.

Tədbirdə AMEA-nın prezidenti, akademik Isa Həbibbəyli, Rəyasət Heyətinin üzvləri, Rəyasət Heyəti aparatının şöbə müdirləri, elmi müəssisə və təşkilatların baş direktorları və idiyyəti şəxslər iştirak ediblər.

Iclası giriş sözü ilə akademik Isa Həbibbəyli açaraq tədbirin gündəliyi barədə məlumat verib.

Övvələcə Ulu Öndər Heydər Əliyev gülü Azərbaycan naminə çoxşaxəli zəngin fealiyyətinə həsr olunmuş film nümayiş etdirilib.

Sonra çoxillik əmək fealiyyətində fərqlənən AMEA-nın veteranlarına vəsiqələri təqdim olunub.

Tədbirdə müzakirəyə çıxırların birinci məsələ "Heydər Əliyev Ensiklopediyası"nın sözlüğünün təsdiq edilməsi haqqında olub.

Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan Respublikasında 2023-cü ilin "Heydər Əliyev İli" elan edilmesi ilə bağlı Tədbirlər Planı"nın təsdiq edilməsi haqqında" 28 noyabr 2022-ci il tarixli Sərəncamından irlər gelən vəzifələrdən danışan akademik Isa Həbibbəyli Tədbirlər Planının "Ulu Öndərin irsinə həsr olunmuş əsərlərin, kitabların və monoqrafiyaların nəşri" haqqında 10-cu bəndinin əsas icraçılarından biri kimi AMEA-nın müəyyən edildiyini xatırladıb. AMEA rəhbəri qeyd edib ki, Akademiyada "Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ilə bağlı Tədbirlər Planı"nın müvafiq bəndinin icrasına təmin etmək məqsədilə çoxsaylı monoqrafiya və elmi tədqiqat materiallarının çap edilməsi ilə yanaşı, ən fundamental nəşrlərdən biri kimi, 2023-2025-ci illər ərzində "Heydər Əliyev Ensiklopediyası"nın hazırlanması nəzərdə tutulub.

Bu istiqamətdə fealiyyətin sistemli təşkil edilməsi məqsədi ilə Rəyasət Heyəti tərefindən 8 dekabr 2022-ci ilde müvafiq qərarın qəbul olunduğunu deyən akademik Isa Həbibbəyli həmin sənədin 5-ci bəndində "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzinə ensiklopediyanın sözlüğünün hazırlanaraq AMEA Rəyasət Heyətinə təqdim edilməsinin tapşırıldığını bildirib. AMEA rəhbəri diqqətə çatdırıb ki, "Azərbaycan Milli Ensiklopediyası" Elmi Mərkəzi tərefindən 12 bölmə üzrə 862 sözdən ibarət ensiklopediyanın sözlüyü qısa müddətə hazırlanaraq Rəyasət Heyətinə təqdim edilib və sözlüün müzakirəsinə təmin etmək və son variantları hazırlamaq məqsədi ilə Komissiya yaradılıb. Akademik Isa Həbibbəyli bildirib ki, ötən müddət ərzində tekrarlar aradan qaldırılaraq sözlükde sözlərin sayı 500-ə endirilib və əlavə yeni 40 söz artırılıb. Akademiyanın zəngin ensiklopedik nəşr təcrübəsinə və komandasına malik olduğunu deyən AMEA rəhbəri yüksək poliqrafiq tələblərə cavab verən, sanballı nəşrin hazırlanması üçün müvafiq tapşırıqlarını çatdırıb.

Daha sonra təqdim olunmuş sözlük müzakirə edilərək Rəyasət Heyəti tərefində təsdiqlənib.

Iclasda müzakirəyə çıxırların növbəti məsələ Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin həyat və fealiyyətinə həsr edilmiş "Şəxsiyyətin miqyası və missiyası" monoqrafiyasının plan-prospektinin

ve müəlliflər heyətinin təsdiq edilməsi haqqında olub.

Məsələni diqqətə çatdırıb akademik Isa Həbibbəyli qeyd edib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi çərçivəsində ötən müddət ərzində AMEA-da çoxsaylı əşərlər, kitablar, monoqrafiyalar, məqalələr, konfrans materialları dərc edilib, eləcə də "Heydər Əliyev və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası" və "Heydər Əliyev və Əlyazmalar İnstitutu" adlı sənədlə filmələr hazırlanıb. Akademik bildirib ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ilə bağlı AMEA tərefindən nəşri nəzərdə tutulan elmi əşərlərdən biri də "Şəxsiyyətin miqyası və missiyası" monoqrafiyasıdır: "Monoqrafiyada Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin həyatının və çoxşaxəli ictimai-siyasi fealiyyətinin müxtəlif aspektlərinə dair materialların - Heydər Əliyevin özür salnaməsinin şərəfli səhifələri, onun görkəmli ictimai xadim olaraq dünya siyasi arenasında yer və mövqeyi, dövlətçilik fəlsəfəsi, Azərbaycanlıq ideologiyasının formallaşmasında, elm və təhsilin, ədəbiyyatın və mədəniyyətin inkişafında xidmətləri, milli xarici siyaset modelinin müəyyənləşməsində fealiyyəti, Heydər Əliyev siyasi kursunun layıqli davamçısı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ictimai-siyasi fealiyyəti və digər məsələlərin əks olunması nəzərdə tutulur. Monoqrafiyanın müəlliflər heyəti olaraq, uzun illər ərzində Heydər Əliyevin həyat və fealiyyətinin tədqiqi ilə peşəkar seviyyədə məşğul olmuş, bu sahədə özünü təsdiq etmiş görkəmli Azərbaycan alimləri müvəyyən edilmişdir".

Qeyd olunanları nəzəre alaraq, AMEA Rəyasət Heyəti tərefindən "Azərbaycanın dünya miqyası görkəmli dövlət xadimi", "Azərbaycanlıq ideologiyasının banisi", "Azərbaycanın elm və təhsilinin böyük hamisi", "Azərbaycanın ədəbiyyat və mədəniyyətində dərin iz qoyan şəxsiyyət" və "Xarici siyasetin Heydər Əliyev modeli" fəsilələrindən ibarət olmaqla monoqrafiyanın plan-prospekti və müəlliflər heyəti təsdiqlənib.

Iclasda, o cümlədən Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyine həsr olunmuş 9-cu Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisində fundamental nəşrləri ilə AMEA-nın yüksək seviyyədə təmsil olunması məsəlesi müzakirə edilib.

Akademik Isa Həbibbəyli AR Mədəniyyət Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə 2023-cü il noyabrın 15-dən 19-dək

Bakı Ekspo Mərkəzində Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr olunan 9-cu Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisinin keçiriləcəyini bildirib. Qeyd edib ki, sərgi yerli və xarici nəşriyyat-poliqrafiya müəssisələrinin iştirak seviyyəsine, təqdim edilən çap mehsullarının çeşidinə, keçirilən tədbirlərin və ziyanətçilərinin şərəfli səhifələri, onun görkəmli ictimai xadim olaraq dünya siyasi arenasında yer və mövqeyi, dövlətçilik fəlsəfəsi, Azərbaycanlıq ideologiyasının formallaşmasında, elm və təhsilin, ədəbiyyatın və mədəniyyətin inkişafında xidmətləri, milli xarici siyaset modelinin müəyyənləşməsində fealiyyəti, Heydər Əliyev siyasi kursunun layıqli davamçısı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ictimai-siyasi fealiyyəti və digər məsələlərin əks olunması nəzərdə tutulur. Monoqrafiyanın müəlliflər heyəti olaraq, uzun illər ərzində Heydər Əliyevin həyat və fealiyyətinin tədqiqi ilə peşəkar seviyyədə məşğul olmuş, bu sahədə özünü təsdiq etmiş görkəmli Azərbaycan alimləri müvəyyən edilmişdir".

Iclasda 9-cu Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisində Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının yüksək seviyyədə iştirakını təmin etmək və sərgilənəcək kitabları müəyyənləşdirmək üçün müvafiq tapşırıqlar verilib.

Iclasda, həmçinin AMEA-nın prezidenti, akademik Isa Həbibbəyli Beynəlxalq Elmi Şuranın 14-16 sentyabr 2023-cü il tarixlərində Montenegro Elmlər Akademiyasında keçiridi VI Baş Assambleyasında iştirakı və çıxışı barədə məlumat verib. Bildirib ki, iclasda yeni tarixi mərhələdə dünya elminin prioritətləri və müasir problemləri - dünyada iqlim deyişiklikləri, ərzaq və enerji təhlükəsizliyi məsələlərinin tədqiqi və proqnozlaşdırılması, Beynəlxalq elmi tacirübənin yaradıcı şəkildə öyrənilməsi, innovasiya, sənəi intellekt, elmin populyarlaşdırılması və sair kimi problemlərə dair elmi məruzələr dinişnilərək müzakirələr aparılıb və müvafiq qərarlar qəbul edilib.

Akademik Isa Həbibbəyli Beynəlxalq Elmi Şuranın iclasında sənəi intellektlə bağlı aparılan müzakirələrin

xüsusi önem kəsb etdiyini, bu gün elektron xidmətlər şəbəkəsinin genişləndirilməsinin yeniləşen Akademiyanın başlıca hədəflərindən biri olduğunu söyləyib. Qeyd edib ki, Akademiyada bu istiqamətdə fealiyyətin daha da genişləndirilməsi və sistemliliyin təmin edilməsi məqsədilə AMEA-nın elmi müəssisə və təşkilatlarında Elektron xidmətlər şöbəsi yaradılıb. Sənəi intellektin humanitar və ictimai elmlərdə tətbiqi ilə bağlı həmin şöbələrə tapşırıqların verildiyini söyləyib. Həmçinin dünya elmi mərkəzlərində gənc alımlar şuralarının "Gənc Akademiyalar" ilə əvəzləndiyini, tədricən AMEA-də da bu prosesin həyata keçiriləcəyini diqqətə çatdırıb.

Beynəlxalq Elmi Şuranın Montenegro Elm və İncəsənət Akademiyasının Akt zalında keçirilən ilk iclasında bu böyük elmi təşkilatın üzvlüyünə yeni qəbul olunmuş AMEA-nın təmsilcisi kimi çıxış etdiyini deyən akademik Isa Həbibbəyli çıxışında Beynəlxalq Elmi Şura ilə əməkdaşlıq əlaqələrinin gücləndirilməsi istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsi tapşırılıb.

Tədbirdə, həmçinin AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu və Folklor İnstitutu ilə Bolqarıstan EA Ədəbi Tədqiqatlar İnstitutunun "Ədəbiyyatda satira və humor: folklor və yazılı ədəbiyyatadak (Azərbaycan və bolqar ədəbiyyatının materialları esasında)" mövzusunda birgə elmi layihəsinin və Azərbaycan tərefində icraçılarının təsdiq olunması haqqında söz aqdığını diqqətə çatdırıb.

Akademik Isa Həbibbəyli, eyni zamanda səfər çərçivəsində Türkiyə Elmlər Akademiyasının prezidenti, professor Müzəffər Şəker, Asiya Elmlər Akademiyaları Assosiasiyanın prezidenti, professor Əhməd Yurdusev, Bolqarıstan Elmlər Akademiyasının prezidenti, akademik Yulian Revalski, Montenegro Elm və İncəsənət

Academyasının prezidenti, akademik Draqan Vukçević ilə görüşü və apardığı müzakirələr barədə iclas iştirakçılara məlumat verib. Həmçinin Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının ilk dəfə olaraq tamhüquqlu üzv kimi Beynəlxalq Elmi Şuranın VI Assambleyasının yekun iclasında qərarlar qəbul edilməsinə səs verdiyi ni vurgulayıb.

Bundan əlavə, səfər müddətində görkəmli Azərbaycan şairi və dramaturqu Hüseyn Cavidin Monteneqronun paytaxtı Podgoritsa şəhərində ucaldılmış heykəlini ziyaret etdiyi bildirib.

Iclasda qeyd olunanlar nəzəre alınaraq, Rəyasət Heyəti tərefindən AMEA-nın elmi müəssisə və təşkilatlarına müvafiq elmi istiqamətlər üzrə Beynəlxalq Elmi Şura ilə əməkdaşlıq əlaqələrinin gücləndirilməsi istiqamətində tədbirlərin həyata keçirilməsi tapşırılıb.

Tədbirdə, həmçinin AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu və Folklor İnstitutu ilə Bolqarıstan EA Ədəbi Tədqiqatlar İnstitutunun "Ədəbiyyatda satira və humor: folklor və yazılı ədəbiyyatadak (Azərbaycan və bolqar ədəbiyyatının materialları esasında)" mövzusunda birgə elmi layihəsinin və Azərbaycan tərefində icraçılarının təsdiq olunması haqqında söz aqdığını diqqətə çatdırıb.

Səzisin icrası ilə bağlı AMEA Rəyasət Heyəti tərefində 12 iyul 2023-cü il tarixində qərarın qəbul edildiyini, satira və humor üzrə birgə tədqiqatçılarının icrasının icrasından ərələ gələn məsələlərin həll edilməsi ilə bağlı tapşırıqların verildiyini söyləyib.

Akademik Isa Həbibbəyli qeyd olunanlara uyğun olaraq AMEA-nın Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu və Folklor İnstitutu ilə Bolqarıstan EA Ədəbi Tədqiqatlar İnstitutunun "Ədəbiyyatda satira və humor: folklor və yazılı ədəbiyyatadak (Azərbaycan və bolqar ədəbiyyatının materialları esasında)" mövzusunda birgə elmi layihəsinin və Azərbaycan tərefində icraçılarının təsdiq olunması haqqında söz aqdığını diqqətə çatdırıb.

missiyasını əhatə edən monoqrafiya hazırlanır

titutunun "Ədəbiyyatda satira ve yumor: folkloran yazılı ədəbiyyatadək (Azerbaycan və Bolqar ədəbiyyatının materialları əsasında)" mövzusunda birgə elmi layihəsinin planı hazırlanaraq AMEA-nın Rəyasət Heyətinə təqdim edildiyini diqqətə çatdırıb.

İclasda birgə elmi layihənin planı və Azerbaycan tərəfindən icraçıları təsdiq olunub.

Akademik İsa Həbibbəyli, o cümlədən bu günlərdə Naftalan-Goran-

boy bölgəsində fəaliyyət göstərən AMEA Arxeologiya, Etnografiya və Antropologiya Institutunun arxeoloji ekspedisiyaların fəaliyyəti ilə tanış olduğunu diqqətə çatdırıb. Bildirib ki, səfər çərçivəsində Naftalan şəhərində "Naftalan-Sağlamlıq və Turizm Sinerji mənbəyi. Beynəlxalq Turizm Mərkəzinin inkişaf strategiyası" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfransda çıxış edib. Konfrans çərçivəsində sağlamlıq və turizm fəaliyyəti-

nin stimullaşdırılması, müalicəvi və tibbi, arxeo, aqro və eko turizmin inkişafı, beynəlxalq aləmdə Naftalanın turizm potensialının təhlili istiqamətində müzakirələrin aparıldığından deyib, işgaldən azad olmuş Talış kendinə və Suqovuşan qəsəbəsinə səfərləri barədə məlumatı diqqətə çatdırıb. Bundan əlavə, Naftalan və Goranboy ərazilərində AMEA-nın Arxeologiya, Etnografiya və Antropologiya Institutu tərəfindən eneolit, tunc və orta əsrlər dövründə aid unikal coxtəbəqli qədim yaşayış yerlərində aparılan arxeoloji qazıntı işləri ilə tanışlıq barədə də məlumatı təqdim edib.

Daha sonra AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik Dilqəm Tağıyev 2023-cü ilin Nobel mükafatçıları ilə bağlı təqdimatla çıxış edib.

Mövzu ilə bağlı çıxış edən akademik İsa Həbibbəyli Nobel mükafatına layiq görülen her bir mövzunun müasir dünya elminin prioritet istiqamətlərində olduğunu deyib və institut rəhbərlərinə, alimlərə hemin sahədə diqqəti artırmağı tövsiyə edib.

Daha sonra AMEA-nın elmi tədqiqat institutlarında və respublikanın digər elm və ali təhsil müəssisələrində 2023-cü ildə yerinə yetirilmiş elmi tədqiqat işlərinin yekunlarına dair hesabatların hazırlanması haqqında müzakirələr aparılıb.

Akademik İsa Həbibbəyli bildirib ki, 2023-cü ildə aparılmış elmi tədqiqat işlərinin yekunlarına dair müzakirələr əvvəlcə müəssisənin şöbələrində və laboratoriyalarda aparılacaq və daha sonra elmi şuraların iclaslarında müzakire olunacaq. Növbəti mərhələdə müzakirələrin AMEA-nın elmi bölmələrində aparılacağına bildirib. Akademik İsa Həbibbəyli hesabatların 2024-cü ilin yanvar ayında AMEA-nın Rəyasət Heyətinin iclasında yekunlaşdırılacağı söyləyib.

Hesabatların ölkə başçısının Fərman və sərəncamlarının, AR Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarının, Dövlət proqramlarının icrası,

AMEA-nın Ümumi yığıncağının 16 mart 2023-cü il tarixli qərarının icrası, "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının 2020-2025-ci iller üçün inkişaf programı"nda nəzərdə tutulmuş tedbirlərin icrası, ölkənin müdafiə qüdrətinin artırılması ilə bağlı görülen işlər, elektron xidmətlər üzrə göstəricilər (elmi müəssisənin veb-səhifələrinin vəziyyəti, elmi jurnalların elektron bazasının və Google Scholar və ya digər elmi bazalarda əməkdaşların profilinə yaradılması, DOI-lərdən istifadə və s.), elmin populyarlaşdırılması, təhlili və təşviqi istiqamətində görülən işlər, mühüm elmi nticələr və təltiflər istiqamətində hazırlanacağını bildirib.

Akademik İsa Həbibbəyli hesabatların, həmçinin elektron formada müvafiq sxemlər, qrafiklər, fotosəkilər və digər illüstrasiyalarla müşayiət olunmaqla və nəzəri-praktiki əhəmiyyəti şərh edilməklə təqdim edilməsinin nəzərdə tutulduğunu söyləyib. Qeyd edib ki, elektron xidmətlər şəbəkəsinin istifadəsi genişlənmədən fundamental elmi nticələrin dünyaya çıxarılmaması mümkün deyildir.

Daha sonra bu istiqamətə müvafiq qərar qəbul edilib. İclasda, o cümlədən AMEA-da təhsil alan doktorant və dissertantların ixtisasları üzrə müasir elmi biliklər yiyələnməsi və ən son elmi nailiyyətlər haqqında məlumatlarla malik olması məqsədile ictmai əsaslarla ixtisas fənnindən mühazirələrin təşkil edilməsi qərara alınıb. Həmçinin AMEA Rəyasət Heyətinin iclasında istiqamətə müvafiq qərar qəbul edilib.

Bundan əlavə, akademik Mirəsudulla Mirqasimovun 140, akademik Ziya Bünyadovun 100, AMEA-nın müxbir üzvü Nuru Bayramovun 60 illik yubileyi haqqında məhazirələrin təşkil edilməsi qərara alınıb. Həmçinin AMEA Rəyasət Heyətinin iclasında istiqamətə müvafiq qərar qəbul edilib.

Daha sonra AMEA-nın birinci vitse-prezidenti v.i.e., akademik Arif Həsimov və AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İbrahim Quliyevin Beynəlxalq Elmlər Akademiyaları Assosiasiyanın Minskde 36-ci iclasında istiqamətə müvafiq qərar qəbul edilib.

Daha sonra AMEA-nın birinci vitse-prezidenti v.i.e., akademik Arif Həsimov və AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İbrahim Quliyevin Beynəlxalq Elmlər Akademiyaları Assosiasiyanın Minskde 36-ci iclasında istiqamətə müvafiq qərar qəbul edilib.

Həsimov AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəylinin yekdilliliklə Qazaxıstan Elmlər Akademiyasının fəxri üzvü seçilməsi barədə məlumatı iclas iştirakçılarının diqqətine çatdırıb.

Bununla bağlı AMEA Rəyasət Heyəti adından Qazaxıstan Elmlər Akademiyasına təşəkkür məktubunu ünvanlanacağını söyləyib.

Akademik İsa Həbibbəyli isə öz növbəsində göstərilən etimada görə, Qazaxıstan Elmlər Akademiyasının rehbərliyinə minnətdarlığını bildirib. Prezident İlham Əliyevin və Qazaxıstan Prezidenti Kasim-Jomart Tokayevin Azərbaycan-Qazaxıstan münasibələrinin inkişafı istiqamətində atdıği addımların ölkələrimiz arasında elmi sferada da əlaqələrin genişlənməsinə təkan verdiyini vurğulayıb. Diqqətə çatdırıb ki, bu ilin aprel ayında Prezident İlham Əliyevin Astanaya səfəri çərçivəsində "Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası və Qazaxıstan Respublikasının Milli Elmlər Akademiyası arasında elm sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu" imzalanıb. AMEA rehbəri sözügedən sənədin Azərbaycan-Qazaxıstan elmi əlaqələrinin inkişafına təkan verdiyini söyləyib.

Sonra akademik Arif Həsimov və AMEA-nın vitse-prezidenti, akademik İbrahim Quliyevin Beynəlxalq Elmlər Akademiyaları Assosiasiyanın Minskde 36-ci iclasında istiqamətə müvafiq qərar qəbul edilib.

İclasda qeyd olunan məsələlər ətrafında akademiklər - Arif Həsimov, Rasim Əliquliyev, İrade Hüseynova, Tofiq Nağıyev, Gövhər Baxşəliyeva, AMEA-nın müxbir üzvleri Musa Qasımlı, Qurban Yetirmişli, tarix elmləri doktoru Zemfira Hacıyeva, fəlsəfə elmləri doktoru Xatirə Quliyeva, tarix elmləri doktoru Ədalət Qasımov, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Cəbi Bəhrəmov və başqaları çıxış edərək fikir və tekliflərini səsləndiriblər.

Milli təfəkkür və tarixi yaddaş şairi Məmməd Araz

Oktyabrın 11-də AMEA-nın Humanitar Elmlər Bölümü və Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutunun birgə təşkilatçılığı ilə Xalq şairi Məmməd Arazın 90 illik yubileyinə həsr olunmuş "Milli təfəkkür və tarixi yaddaş şairi Məmməd Araz" mövzusunda elmi konfrans keçirilib.

Əvvəlcə foyedə şairin əsərlərini əks etdirən sərgiye baxış keçirilib.

Konfransın giriş sözü ilə AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli açaraq Məmməd Arazın zəngin yaradıcılığından bəhs edib. Azərbaycanın milli istiqal şairi Məmməd Arazın yubileylərinin daima ölkəmizdə yüksək səviyyədə qeyd edildiyini deyən İsa Həbibbəyli şairin yaradıcılığına hər zaman Ulu Öndər tərəfindən yüksək qiymət verildiyini diqqətə çatdırıb.

Məmməd Araz milli müstəqillik uğrunda aparılan mübarizənin önündə gedən, əsərləri ilə ölkəmizdə istiqal hərəkatına böyük dəstək verən qüdrətli Azərbaycan şairidir. Onun fealiyyəti Umummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən "İstiqlal" ordeni ilə qiymətləndirilib. Şairin poeziyası, eyni zamanda, ölkəmizdə öten əsərin 50-60-ci illərində, ideologiyasının öndə olduğu bir dövrə xalqa, vətənə, milli ideallara, ölkənin inkişafına, milli-mənəvi dəyərlərin qiyamətləndirilməsinə həsr olunmuş bir ədəbiyyat kimi de Azərbaycan ədəbiyyatı tarixində əbədi yaşaməq haqqı qazanmışdır. Şairin yaradıcılığı bütövlükde müstəqillik ideallarına, Azərbaycana, onun böyük gələcəyinin vəfə edilməsinə həsr olunub. O, sənəti, yaradıcılığı ilə

əbədi yaşaməq haqqı qazanıb" - deyə AMEA rəhbəri bildirib.

Akademik İsa Həbibbəyli diqqətə çatdırıb ki, yaradıcılığında əsasən Vətən, torpağa bağlılıq, vətəndaşlıq, vətənpervərlik mövzularına müraciət edən şairin bir çox şeirləri bu gün de öz aktuallığını qoruyub saxlayır, diller ezbəridir. Azərbaycan ədəbiyyatının böyük ustadlarından olan Məmməd Arazın sənəti, yaradıcılığı, əsərləri hər zaman yaşayacaq və müstəqil dövlətçiliyimizin möhkəmətnəsinə xidmət edəcəkdir.

Məmməd Arazla dostluq münasibətlərindən, unudulmaz görüşlərindən söz açan İsa Həbibbəyli şairlə bağlı xatirələrini de bələşüb.

Konfransda AMEA Fəlsəfə və Sosiologiya Institutunun baş direktoru, professor İlham Məmmədli "Məmməd Arazın fəlsəfi dünyagörü-

şü barədə bir neçə söz", Xalq şairi Sabir Rüstəmhanlı "Vətən daşlarının vətən nəgməsi", tarix elmləri doktoru Eynulla Mədətli "Məmməd Araz poeziyasında milli təfəkkür, milli kimlik və tarixi yaddaş", professor Şahin Fazıl "Məmməd Arazın nəzirət-şəir", filologiya elmləri doktoru Vəqif Yusifli "Məmməd Arazın fəlsəfi lirikası", professor Tahira Məmməd "Məmməd Araz yaradıcılığı epik şeir kontekstində", fəlsəfə elmləri doktoru Adil Əsədov "Üç dərinlik - Məmməd Araz", dosent Güney Qarayeva "Məmməd Araz poeziyasında yaddaş intellektstüallığı" mövzusunda məruzələr çıxış ediblər.

Məruzələrdə Məmməd Araz yaradıcılığının, şəxsiyyətindən, fəlsəfi lirikasından, şairin poeziyasında milli təfəkkür, milli yaddaş, Vətə-

ne, torpağa bağlılıq və digər mövzulardan söz açılıb, şairin Azərbaycan ədəbiyyatındaki möhtəşəm yeri və xidmətləri ən müxtəlif səviyyələrdə elmi cəhətdən dəyərləndirilərək müzakirələr aparılıb. Qeyd edilib ki, Məmməd Arazın başlıca ilham mənbəyi tarixi minilliklərə söykənən və tarix səhnəsində həmişə öz sözü, mövqeyi olan Azərbaycandır.

Tədbirdə professor Rəfiqə Əzizova, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Elnarə Qaragözova, Fəlsəfə və Sosiologiya İnstitutunun elmi işçisi Aypara Abbasova və digər çıxış edənlər Məmməd Arazın poeziyasından söz açıb, şeirlərini şərh ediblər.

Sonda Məmməd Arazın nəticələri Sara və Fərəh Abbasovalar şairin şeirlərini səsləndiriblər.

Qarabağda və ətraf ərazilərdə yeni elmi tədqiqatların aparılması üçün geniş imkanlar açılıb

AMEA-nin prezidenti, akademik Isa Həbibbəyli beynəlxalq elmi-praktik konfransda çıxış edib

Oktabrın 7-8-da Naftalan şəhərində "Naftalan-Sağlamlıq və Turizmin Sinerji mənbəyi. Beynəlxalq Turizm Mərkəzinin inkişaf strategiyası" mövzusunda beynəlxalq elmi-praktik konfrans keçirilib.

Tedbirde bir sıra dövlət və hökumət organlarının nümayəndələri ile yanışı, AMEA-nin prezidenti, akademik Isa Həbibbəyli de iştirak edib.

Konfransın birinci günü iştirakçılar tərəfindən Heydər Əliyev parkının ərazisində Ulu Önder Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi ile əlaqədar ağaçlandırma akşyası keçirilib.

Iştirakçılar dünyada müalicəvi xüsusiyyətlərinə görə unikal Naftalan nefti ile yaxından tanış olub.

Konfrans çərçivəsində iştirakçılar şəhərin Qaşaltı Qaraqoyunu kəndi ərazisində AMEA-nın Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutu tərəfindən eñelit, tunc və orta əsrlər dövründə aid unikal çoxtəbəqəli yaşayış yerində aparılan arxeoloji qazıntı işləri ilə tanış olublar, qazıntılar zamanı aşkar edilmiş eksponatlar nümayiş etdirilib. Bu da Naftalandan alternativ turizm imkanlarının yaradılmasına öz töhfəsinə verəcək.

Daha sonra kənd ərazisindəki Nar bağına səfər edilib, qonaqlara kəndin turizm potensialı haqqında ətraflı məlumat verilib.

Konfrans iştirakçıları Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işgaldən azad olmuş Talış kəndinə və Suqovuşan qəsəbəsinə səfər edərək, oranın turizm potensialı və ərazidə yenidənqurma və bərpə işləri ilə tanış olub, qəsəbədə şəhidlərin xatirəsinə ucaldılmış abide kompleksini ziyaret edib, önungü gül dəstələri düzərək ehtiramla anıblar. Sonra Heydər Əliyev Mərkəzində Ulu Önderin həyat və yaradıcılığını eks etdirən stendlərə baxış keçirilib.

Cənab İlham Əliyevin diqqət və qayğısı nəticəsində Naftalandan sağlamlıq turizmi potensialının inkişaf etdirilməsi istiqamətində irimiqyaslı işlər aparılıb. Burada mövcud maddi mədəniyyət nümunələri əsasında Azərbaycan alimlərinin elmi-tədqiqat işlərinin aparılması üçün de geniş imkanlar açıldı.

Konfransın ikinci günü konfrans öz işini plenar iclası və panel müzakirələri ilə davam etdirilib.

Tedbirden əvvəl iştirakçılar Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyaret edib, önungü gül dəstələri düzərək və əziz xatirəsinə dərin ehtiramla anıblar. Sonra Heydər Əliyev Mərkəzində Ulu Önderin həyat və yaradıcılığını eks etdirən stendlərə baxış keçirilib.

Naftalan haqqında videoçarx nümayiş etdirildikdən sonra konfransın plenar iclası işe başlayıb.

Naftalan Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Vüqar Novruzov çıxış edərək qeyd edib ki, beynəlxalq elmi-praktik konfrans işgüzarlığı və səmərəliliyi ilə qarşılıqlı əlaqələrin qurulmasına, tibbi turizmin beynəlxalq seviyədə inkişafına öz dəyərləri töhfəsinə verəcək.

Akademik Isa Həbibbəyli Suqovuşanda televiziyalara müsahibə verib. Qeyd edib ki, möhtərem Prezidentimiz

Sonra AMEA-nin prezidenti, Milli Məclisin deputati, akademik Isa Həbibbəyli çıxış edib. Qeyd edib ki, Naftalan nefti Azərbaycanın en qiymətli təbii sərvətlərindən biri sayılır. Ulu Önder Heydər Əliyevin və onun siyasi kursunu uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi məqsədyönlü tədbirlər sayesində artıq Naftalandan və onun qiymətli təbii sərvəti öz keçmiş şöhrətini qaytarmaqdadır. Naftalandan ekoturizmin inkişafı ilə yanışı Azərbaycan elminin və tarixinin təbliği baxımından da yeni imkanlar açılmışdır. Belə ki, AMEA tərəfindən Naftalandan ilk dəfə aparılan arxeoloji qazıntılar bölgənin tarixi və mədəniyyəti, etnoqrafiyası haqqında ətraflı biliklər verir və bu da ölkəmizə gələn turistlərə arxeoturizm proqramları çərçivəsində maddi mədəniyyət nümunələri ilə evnə tanış olmaq imkanı yaradır. Tədbirdə səhiyyə nazirinin müavini Nadir Zeynalov, ekologiya və təbii sərvətlər nazirinin müavini Rauf Hacıyev, Azərbaycan Turizm Bürosunun idarə heyətinin sədri Florian Zenqştşmit, SOCAR prezidentinin müşaviri Xalik Məmmədov, Türkiye Respublikasının Gence şəhərindəki Baş konsulu Recep Öztop, "PMD Hospitality"nin

Baş tibb inzibatçısı Çingiz Hacıyev, Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun baş direktor vəzifəsinə icra edən Fərhad Quliyev, QHT-lərə dövlət dəstəyi agentliyinin icraçı direktoru Aygün Əliyeva çıxış edərək sağlamlıq və turizm fəaliyyətinin stimullaşdırılması, mövcud turizm potensialından istifadə imkanlarının qiymətləndirilməsi, turizm sənayesində maraqlı tərəflər arasında qarşılıqlı əlaqələrin qurulması, müalicəvi və tibbi, arxeoloji, aqro və eko turizmin inkişafı, beynəlxalq aləmdə Naftalandan turizm potensialının təbliğinə və təşviqinə imkan yaradılması, müsəlman yollarında danişiblər.

Sonra Litvanın Druskininkay şəhər merinin müavini Linas Urmanavičius, Türkiyənin Yalova şəhərinin bələdiyyə sədrinin köməkçisi Fatih Şahin, Almaniya Tibbi Sağlamlıq Assosiasiyasının prezidenti Lutz Lungvits, Rusiyadan Kazan şəhərinin Turizm inkişafı komitesinin şöbə müdürü Anna Strelkova, Qazaxistandan Astana şəhərinin Daxili siyaset şöbəsi rəhbərinin müavini Miras Abdurahman, Özbəkistanın Tibbi Turizm Assosiasiyası prezidentinin müavini Axmard Axmedov çıxış edib, Naftalan neftinin möcüzəvi faydalardan danişiblər.

Daha sonra konfrans işini üç panel üzrə davam etdirib. Panellərdə "Naftalandan sağlamlıq turizmi destinasiyasının global marketing perspektivləri", "Naftalandan dayanıqlı turizm idarəciliyi: risklərin qorunması, təhlükəsizlik, elmi araşdırımlar və keyfiyyət standartlarının tətbiqi", "Naftalan və alternativ turizm imkanları: arxeologiya, aqroturizm və ekoturizm perspektivləri" mövzusunda müzakirələr aparılıb. Müzakirələrdə AMEA Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun əməkdaşları da iştirak və çıxış ediblər.

İki gün davam edən beynəlxalq konfransda 8 xarici ölkənin nümayəndələri, ümumilikdə isə 100-dən çox iştirakçı qatılıb.

Konfransın keçirilməsində əsas məqsəd tibbi turizm sahəsində qabaqcıl tacirübələrin və bu sahədə aparılmış elmi tədqiqatların nəticələrinin öyrənilməsi, turizm sənayesində maraqlı tərəflər arasında qarşılıqlı əlaqələrin qurulması, mədəni mühəbadiləni aktivlaşdırıb. Ümumilikdə turizmin inkişafını təşviq etmək və tibbi turizm sektorunun inkişaf perspektivlərini müsəyyənleşdirmək ibarət olub.

Alternativ turizm imkanları: Arxeoturizm

Akademik Isa Həbibbəyli Naftalan və Goranboyda arxeoloji ekspedisiyaların fəaliyyəti ilə tanış olub

AMEA-nin prezidenti, akademik Isa Həbibbəyli Naftalan şəhərində və Goranboy rayonunda Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun arxeoloji ekspedisiyalarının fəaliyyəti ilə birbaşa qazıntı yerlərində tanış olub.

Əvvəlcə Naftalan şəhərinin Qaşaltı Qaraqoyunu kəndi ərazisində ərazisində yerləşən qədim Qalaboyu yaşayış yerinə baxış keçirilib.

AMEA-nin prezidenti, akademik Isa Həbibbəyli Naftalan şəhərində müstəqillik illərində ilk dəfə fəaliyyət göstərən arxeoloji ekspedisiyalarının böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini bildirib. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin bilavasitə rəhbərliyi ilə işgaldən azad edilmiş torpaqlarımızda da mövcud qala və tarixi abidələrin tədqiqi, arxeoloji qazıntı işlərinin aparılması üçün yeni imkanlar açıldıqını vurğulayan akademik Isa Həbibbəyli Qarabağda aparılacaq elmi-tədqiqat işlərinin perspektivi və bu tədqiqatların mühüm əhəmiyyətə malik olduğunu, bölgədə alternativ turizm imkanlarının yaradılmasına öz töhfəsini verəcəyinə yardım edəcəyini diqqətə çatdırıb.

AMEA Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun baş direktoru v.i.e., tarix üzrə fəlsəfə doktoru Fərhad Quliyev və ekspedisiyanın rəhbəri, institutun şöbə müdürü, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Müzəffər Hüseynov ekspedisiyanın fəaliyyəti dövründə aşkar çıxarılmış yaşayış yeri və burada tapılmış maddi mədəniyyət nümunələri barədə ətraflı məlumat veriblər. Qeyd olunub ki, yaşayış yerinin yerləşdiyi təpənin ümumi sahəsi 5 hektara yaxın, hündürlüyü isə 10 metrdən artıqdır. Yerli əhalisi tərəfindən ərazinin əsrlər boyu Qalaboyu adlandırılmasından, abidənin qurulmuşu və aşkar olunan maddi-mədəniyyət nümunələrinə əsasən buranın Qala tıplı yaşayış yeri olmasının ehtimalını irəli sürmək olar.

Abidənin üst təbəqəsi Orta əsrlər dövrüne, alt təbəqə isə Tunc dövrüne aiddir.

Orta əsrlər dövrünə aid mədəni təbəqədən qaya daşlarından və qızılıbırmış kərpicdən tikili qalıqlarına, dulus küresinə, ocaq yerlərinə, tendirlərə, təsərrüfat quyularına, üzəri şirli və sadə üsulla hazırlanmış zəngin saxsı memurlatına rast gelinib. Tunc dövrünə aid təbəqədən ciy kərpicdən inşa olunmuş qalıqlarla aşkar edilib. Abidənin yerləşdiyi ərazilər təbii-coğrafi baxımdan çox əlverişli yerde yerləşir, hemçinin ətəyindən vaxtile bol sulu çay keçmişdir. Çay yatağının ətrafi eneolit dövründən başlayaraq, orta əsrlər qədər olan 6 min illik tarixi özündə eks etdirən yaşayış yerləri və qəbir abidəleri ilə zəngindir.

Qaşaltı Qaraqoyunu kəndi ərazisində eneolit, tunc və orta əsrlər dövrünə aid unikal çoxtəbəqəli yaşayış yerində aparılan arxeoloji qazıntı işləri ilə tanışlıq zamanı qazıntılar neticesində aşkar edilmiş eksponatlar da nümayiş etdirilib.

Naftalan Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Vüqar Novruzov və "Naftalan-Sağlamlıq və Turizmin Sinerji mənbəyi. Beynəlxalq Turizm Mərkəzinin inkişaf strategiyası" mövzusunda keçirilən beynəlxalq elmi-praktik konfransın iştirakçıları da tarixi yaşayış yeri ilə tanış olublar.

Akademik Isa Həbibbəyli Goranboy rayonunun Muncuqlutəpə ərazisində fəaliyyət göstərən AMEA-nın Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutu tərəfindən yaradılmış ekspedisiyaların işi ilə tanış olub.

Institutun baş direktoru v.i.e. Fərhad Quliyev ekspedisiyaların fəaliyyəti barədə ətraflı məlumat verib. Ekspedisiyanın rəhbəri, institutun şöbə müdürü, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Müzəffər Hüseynov və qrup üzvləri ərazidə aparılan arxeoloji qazıntı işləri və qazıntı zamanı aşkar çıxarılmış eksponatlar haqqında müləhizələrini bildiriblər. Qeyd edilib ki, Goranboy rayonunun Tatarlı kəndi ərazisində yerləşən Nekropolda arxeoloji qazıntı işləri aparıb. Son Tunc - Erkən Dəmir dövrüne aid olan Nekropolun ərazisi bir hektardan artıqdır. Abidə arxeoloq Müzəffər Hüseynov tərəfindən qeydə alınıb və burada ilkin tədqiqatlarından bugüne qədər fasilələr 19 qəbir öyrənilib. Əsasən düzbucaqlı və oval formalarda qazılmış qəbirlərdə skeletlər sağ və sol yanı üstə, bükkülü

və yarımbükülü veziyətdə aşkar edilib. Nekropolda Xocalı-Gedəbəy mədəniyyətinə aid 6 qəbir qazılaraq tədqiq olunub. Diqqəti çekən məqamlardan biri bəzəi qəbirlərdə qoşa dəfnin həyata keçirilməsidir. Tədqiq edilən 19 qəbirdən 2-de qoşa dəfn həyata keçirilib. Qəbirlərdən birində qadın və kişi skeleti, digərində isə taxminən 40-45 yaşlarında qadın və 14-15 yaşlarında uşaq (qadın) skeleti, Ehtimal ki, birinci qəbir kişi və onun xanımı, ikinci qoşa dəfn isə qadın və onun yeniyetmə qızına aid olub. Qəbirlerdən zəngin maddi-mədəniyyət nümunələri - saxsı qablar, tunc və dəmirdən hazırlanan xəncərlər, biçaqlar, müxtəlif mineralallardan hazırlanmış bezək əşyaları aşkar edilib. Nekropolda skeletlərin yaxşı veziyətdə qalması onlar üzərində antropoloji analizlərin aparılmasını asanlaşdırır. Arxeoloji materialların müqayiseli təhlilinə əsasən qəbirler e.e. IX-VIII əsrlərə aid edilir.

Tedbirde Goranboy Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini Seymur Nazarov və rayon idarə və müəssisələrinin nümayəndələri də iştirak ediblər.

AMEA-nin prezidenti, akademik Isa Həbibbəyli Naftalan şəhərində və Goranboy rayonunda aparılan arxeoloji qazıntı işlərinin yeni fəaliyyət istiqaməti barədə institut rəhbərliyinə müvafiq tövsiyə və tapşırıqlarını verib. AMEA rəhbəri yerlərdə fəaliyyət göstərən ekspedisiya qruplarının tərkibində arxeoloqlar yanaşı antropoloq və etnografların da cəlb edilməsinin vacibliyini diqqətə çatdırıb. Bu ilki arxeoloji qazıntılar mövsümünün uğurlu nəticələrlə başa çatacaqına əminliyini ifadə edən akademik Isa Həbibbəyli bu sahədə aparılmış elmi tədqiqatların nəticələrinin öyrənilməsi və ilin sonunda arxeoloji qazıntı mövsümünün yenek hesabat iclasının keçirilməsi istiqamətində, hemçinin yenilənmiş maddi mədəniyyət nüminələrinin sərgisinin təşkil ediləcəyi ilə bağlı AMEA-nın Arxeologiya, Etnoqrafiya və Antropologiya İnstitutunun rəhbərliyinə müvafiq tapşırıqlarını bildirib.

"Azərbaycan musiqişünaslığı: mühüm mərhələlər" kitabının təqdimati

Oktabrın 9-da AMEA-nın Əsas binasında görkəmli musiqişunas-alim, "Şöhrət" ordenli, Əməkdar elm və incəsənet xadimi, akademik Zemfira Səfərovanın yüksək poliqrafik tərtibatda çapdan çıxmış "Azərbaycan musiqişünaslığı: mühüm mərhələlər" kitabının təqdimatı olub.

AMEA-nın Humanitar Elmlər Böləmisi və Memarlıq və İncəsənet İstututunun birgə təşkilatlılığı ilə keçirilən tədbiri AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli açaraq kitabın musiqi ictimaiyyətimiz və elmimiz üçün əhəmiyyətindən danışıb.

Akademik İsa Həbibbəyli vurğulayıb ki, ölkəmiz müstəqillik qazanıqdan sonra Ulu Öndər Heydər Əliyevin AMEA və alimlərimiz qarşısında qoyduğu Azərbaycan tarixinin dərindən öyrənilərək yenidən yazılıması kimi mühüm vezifə bütün sahələr üzrə inkişaf mərhələlərinin və konsepsiyanın yaradılması zərurətini meydana çıxarıb. Qeyd edib ki, Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün və suverenliyinin tam bərpə olunması istiqamətində həyata keçirdiyi düşünülmüş siyaset xalqımıza çoxəslik tariximizi, mədəniyyətimizi obyektiv və daha dərindən dərk etməye, ciddi elmi problemləri gündəmə gətirməyə əsas verdi.

Son illerdə AMEA-da müzakirə obyektiinə çevrilən əsas mövzular sırasında elm və yaradıcılıq sahələrinin dövrləşməsi məsələsinin ön sıralarda durduğunu deyən akademik İsa Həbibbəyli Akademiyada Azərbaycan ədəbiyyatı tarixinin dövrləşdirilməsi istiqamətində geniş müzakirələrin aparıldığı, ilk dəfə olaraq Azərbaycan ədəbiyyatı tarixinin dövrləşdirilmə konsepsiyanının müyyən olunduğunu və inkişaf mərhələlərinin dəqiqləşdirildiyini bildirib. AMEA rəhbəri qeyd edib ki, hazırda geniş müzakirələrdən sonra qəbul olunmuş dövrləşdirmə konsepsiya əsasında Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi 10 cilddə yenidən hazırlanır.

Akademik İsa Həbibbəyli, həmçinin bugündərə AMEA Rəyasət

Heyətinin iclasında geniş elmi ictimaiyyətin nümayəndələrinin iştirakı ilə Tarix İstututunun baş direktoru, professor Kərim Şükürovun "Azərbaycan tarixinin dövrləşdirilməsi konsepsiya" və inkişaf mərhələləri" mövzusunda məruzəsinin diniñildiyini diqqətə çatdırıb. O, Rəyasət Heyətinin iclasında müzakirə zamanı irali sūrlən təkliflər de nəzərə alınmaqla Azərbaycan tarixinin dövrləşdirilməsi konsepsiyanının yenidən hazırlanmasının qərara alındığını söyləyib, obyektiv elmi qənaətlərin ölkə ictimaiyyətine təqdim edilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

Bundan başqa, akademik İsa Həbibbəyli Memarlıq və İncəsənet İstututunun baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Ərtegin Salamzadənin Azərbaycan incəsənetinin

dövrləşdirilməsi konsepsiyanının müyyənolşdırılması istiqamətində fəaliyyətə başladığını qeyd edib.

Akademik Zemfira Səfərovanın ictimaiyyətə təqdim olunan kitabını musiqi irlərimiz üçün bənzərsiz sərvət hesab edən AMEA rəhbəri musiqişünaslığımızın çoxəslik tarixinə dərindən bələd olan alimin ilk dəfə bu kitabda Azərbaycan musiqişünaslığının inkişaf mərhələlərini meydana qoyduğunu, musiqişünaslıq eliminin ana xəttini və istiqamətlərini müəyyən etdiyini bildirib.

Alim akademik Zemfira Səfərovanın Azərbaycanın zəngin musiqi tarixinin tam elmi mənzərəsini yaratmış görkəmli musiqişunas olduğunu söyləyərək, yeni nəşrin onun 70 il yaxın davam edən tədqiqatlarının ümumiləşdirilmiş növbəti hesa-

batı olduğunu vurğulayıb. Bildirib ki, yeni nəsillər, alimin müasirleri, davamlıları, tələbələri akademik Zemfira Səfərovanın musiqişünaslıq elminin tarixi və nəzəriyyəsinə dair tədqiqatlarını davam etdirməli və daha da zənginləşdirməlidirlər.

Daha sonra Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının sədri, Xalq artisti, AMEA-nın müxbir üzvü Firəngiz Əliyəzadə çıxış edərək Azərbaycan mədəniyyət tarixinə dəyərlər töhfə olaraq kitabı nəzəriyyə və müjam musiqişünaslığı, Ozan-aşiq yaradıcılığına dair araşdırımlar, eləcə də musiqişünaslığın digər qollarına həsr olunmuş məqalələrə zəngin olduğunu bildirib.

Memarlıq və İncəsənet İstututunun baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Ərtegin Salamzadə isə çıxışında səkkiz bölmədən ibarət olan yeni nəşrde Azərbaycan musiqişünaslığının mühüm mərhələləri və problemlərinin ciddi şəkildə araşdırıldığı diqqətə çatdırıb.

Tədbirdə, həmçinin Bakı Şəhər icra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov, Xalq yazıçısı Elçin Əfəndiyev, professor Nailə Rəhimbəyli, sənətşünaslıq üzrə fəlsəfə doktorları Zümrüd Dadaşzadə və Ülker Talibzadə çıxış edərək təqdim olunan əsərin meziyyətindən, Azərbaycan musiqi tarixinin öyrənilməsində bu kimi sanballı kitabların müstəsnə roldandan danışılar.

Sonda akademik Zemfira Səfərova tədbirin təşkilatçılara və iştirakçılarına təşəkkürünü bildirib.

ECO Elm Fondunun prezidenti ilə görüş

AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı Elm Fondunun (ECOSF) ikinci prezidenti professor Səyad Komail Tayebi ilə görüşüb.

AMEA Rəyasət Heyətində keçirilən görüşdə akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası ilə dönyanın bir sıra nüfuzlu elmi təşkilatları arasında six əməkdaşlıq əlaqələrinin yaradıldığı və uğurla inkişaf etdirildiyini diqqətə çatdırıb. İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı Elm Fondu ilə də əməkdaşlığın davam etdirildiyini qeyd edən AMEA rəhbəri bu beynəlxalq elmi qurumla əlaqələrin daha da inkişaf etdirilməsinin əhəmiyyətine toxunub.

İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı Elm Fondu ikinci prezidenti (ECOSF) professor Səyad Komail Tayebi təmsil etdiyi qurumun fealiyyət istiqamətləri barədə məlumat verərək Azərbaycanla six elmi əməkdaşlıq əlaqələrinin davam etdirilməsində maraqlı olduqlarını diqqətə çatdırıb. Fondu prezidenti elm, texnologiya və innovasiyanın təşviqi ilə bağlı nəzərdə tutulan məqsədlərə çatmaq üçün ECOSF tərəfindən keçiriləcək tədbirlərdə Azərbaycan alimlərinin də yaxından iştirak etdiklərini məmənluqla bildirib.

Görüşdə AMEA ilə ECOSF arasında aktual elmi müzakirələrin davam olaraq keçirilməsi barədə razılıq əldə olunub.

Gənc alim və tələbələrin 9-cu beynəlxalq elmi konfransı

Oktabrın 10-da Elm və Təhsil Nazirliyinin Geolojiya və Geofizika İstututunda Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illik yubileyi münasibətilə "Geoinformatika, georesurslar, geokologiya" mövzusunda gənc alim və tələbələrin 9-cu beynəlxalq elmi konfransı keçirilib.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Geolojiya və Geofizika İstututunun baş direktoru, akademik Akif Əlizadə Azərbaycan elminin inkişafına töhfə veren, geolojiyanın aktual problemlərinin müzakirə olunduğu ənənəvi beynəlxalq konfransın bu il əlamətdar tarixə, Ulu Öndər Heydər Əliyevin 100 illik yubileyinə həsr edildiyini bildirib. Qeyd edib ki, müasir Azərbaycanın memarı olan Ümummilli Lider Heydər Əliyev görkəmli siyasetçi və dövlət xadımı kimi bütün həyatını ölkəsinin inkişafına və çöçklənməsinə həsr edib.

Ulu Öndərin bütün sahələre, xüsusiələrə gənclərlə iş daim diqqət yetirdiyini deyən akademik Akif Əlizadə hər tədbirin müyyən elmi probleme həsr edildiyini, bülki konfransın "Geoinformatika, georesurslar, geoekologiya" kimi aktual məsələləri əhatə etdiyini vurğulayıb: "Bu gün geoinformatikasız addımlamaq qeyri mümkündür. Geoekologiya gəlince isə, baş verən ekoloji fealiyyətlər, iqlim dəyişiklikləri bu sahəni olduqca aktuallaşdırır və ciddi elmi addımların atılması zəruriləşdirir".

Akademik Akif Əlizadə konfransın Elm və Təhsil Nazirliyinin, BP-nin, SOCAR-in və "AzerGold" QSC-nin dəstəyi ilə keçirildiyini, 10 ölkədən (Türkiyə, Özbəkistan, Rusiya, Misir, Belarus və digər) 30-dan çox xarici gənc alim və tələbənin iştirak etdiyi diqqətə çatdırıb, tədbirin azərbaycanlı

gənclərin xarici həmkarları ilə görüşmesi, fikir mübadiləsi aparması və təcrübələrini bölüşməsi baxımından önemli olduğunu vurğulayıb.

AMEA-nın prezidenti, akademik İsa Həbibbəyli çıxışında beynəlxalq konfransın özünün mahiyyəti və əhəmiyyəti etibarı ilə Prezident İlham Əliyevin ölkəmizdə apardığı elm və gənclər siyasetinin həyata keçirilməsinə xidmət edən önemli hadisə olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, konfransın mövzusu istiqamətinə görə həm dünya, həm də Azərbaycan elminin müasir reallliklərini eks etdirir və Geolojiya və Geofizika İstututunun "Heydər Əliyev lili"nə böyük töhfələrindən biridir.

"Konfransın mövzusu bu gün bütün dünyani düşündürən və həlli vacib olan aktual məsələlərdəndir. Geolojiya və Geofizika İstututunun baş direktoru, görkəmli alim, akademik Akif Əlizadənin müxtəlif ölkələrdən alım və tələbələri Azərbaycana dəvət etməsi, geolojiyanın aktual problemlərinin beynəlxalq miqyasda müzakirəsi yüksək təqdirəlayıqdır. Bu, Prezident İlham Əliyevin müstəqil Azərbaycanın dünyaya integrasiyası istiqamətində atdıq mühüm addımlara Geolojiya və Geofizika İstututunun verdiyi növbəti töhfədir".

Beynəlxalq konfransın ölkəmizin aparıcı şirkətləri tərəfindən desteklənməsini yüksək qiymətləndirən akademik İsa Həbibbəyli sahibkarlarla etibarlı dialoğun qurulmasına, alimlərin layihələrinin maliyyələşdirilməsi

nin ümumilikdə Azərbaycan elminin inkişafına daha da tekan verecəyini söyləyib.

Beynəlxalq konfransda gənc alımlar yanaşı, tələbələrin de iştirakının olduqca əhəmiyyətli hadisə olduğunu bildiren AMEA prezidenti bu addımlın elmdə davamlı gələcəyin təmin edilməsində xüsusi əhəmiyyət kəsb etdiyini vurğulayıb.

"AMEA-da son aylarında gənc alımlarla bağlı xüsusi program həyata keçirilir. Belə ki, AMEA Rəyasət Heyətinin qərarı ilə AMEA-da çalışan gənc alımlar üçün mükafat təsis olunub. Həmçinin AMEA-nın Gənc Alim və Mütəxəssisler Şurasının təsisçiliyi ilə idarəət 2 dəfə nəşr olunan "Gənc tədqiqatçı" jurnalının bu idarəət başlayaraq ilk dəfə 1 nömrəsi ingiliscə olmaqla 4 nömrəsi çap ediləcək və artıq ingilis dilində buraxılış çaplaşdırılacaq", - deyə akademik İsa Həbibbəyli diqqətə çatdırıb.

AMEA prezidenti gənclər istiqamətində fealiyyətin bundan sonra da davam etdiriləcəyini söyləyib, konfransın işinə uğurlar arzulayıb.

Tədbirde, o cümlədən Bakı Dövlət Universitetinin kafedra müdürü, akademik Vasif Babazadə, BP şirkətinin Xarici İşlər üzrə meneceri Günəş Əliyeva və "AzerGold" QSC-nin nümayəndəsi Şahəddin Musayev çıxış edərək konfransın olduğunu dəqiqliklə vurğulayıb.

Gənclər istiqamətində fealiyyətin bundan sonra da davam etdiriləcəyini söyləyib, konfransın işinə uğurlar arzulayıb.

Qeyd edək ki, konfrans 3 gün davam etdi.

Aida İmanquliyevanın ictimai elmşünaslıqda gender və etik baxışları

XX əsr Azərbaycan ictimai elmində xüsusi çəkisi, dəyərli əsərləri ilə öz yeri və rolü olan professor Aida İmanquliyeva araşdırmalarının vacib əhəmiyyəti vardır. Aida İmanquliyevanın əsas tədqiqat predmeti olan ərəb mühacir ədəbiyyatının nümayəndələri öz fikir və yanaşmalarında bir Şərqli olaraq, həm də Qərb dünyası düşüncəsi ilə bağlıdır. Aida İmanquliyeva tədqiqatlarında milli mənəvi dəyərlər sistemi bəşiriliklə verilərək, mədəniyyətlər və sivilizasiyalararası problemlərin oxşar və fərqliliklərini multikultural vəhdətə elmi təhlil etmişdir. Belə təhlil məhz nəzəriyyədir, həm də bu nəzəriyyədə bir fəlsəfi sistemlilik var. A.İmanquliyeva, öz araşdırmalarında sosio-mədənilik ilə ədəbiyyat-şunasığın əlaqəsində məhz Şərqi və Qərbi komparativistikasının fəlsəfi nəzəriyyəsini yaradır. Bu da müasir elmi yanaşmalarda multidisiplinlar tədqiqatlardır kimi xarakterizə olunur.

Bu baxımdan Aida İmanquliyeva fəlsəfəsində diqqəti cəlb edən xüsusi bir məqam da nəzəri məsələlərə bəham, sosio-bədii komparativistika zəminində Qadın Hüquqları problemini de nəzər yetirməsidir. Aida İmanquliyevanın Şərqi və Qərb düşüncəsinə, Dövrün və Zamanın diqət etdiyi həyat təcrübəsinin xüsusiyyətlərini təhlil etmekle, apardığı müqayisələr Azərbaycanda genderşunaslıq elminin dünya qadın tarixi kontekstində olan tədqiqatlar üçün də vacib əhəmiyyət göstərir.

Bu nöqtəyi-nəzərdən də A. İmanquliyeva C.Cubranın "Banlı Marta", "Hanili Varda", "Qırılmış Qanadlar" həkayələri, Ər-Reyhaninin "Nohur Zanbağı", "Hərəmxana" divarlarından kənardə, yaxud Cihan" povestində, "Bela bir gündə cəhənnəm de yaxşıdır" kimi əsərlərində qoyulan süjetlərə əsasən qadın hüququ məsələsini geniş təhlil etmişdir.

Qeyd etmək istərdim ki, məhz XX əsr Azərbaycan ictimai elmində sosio-mədəni və ədəbi iştigamətə qadın hüquqları məsələsini yeni ərəb ədəbi nümayəndələrinin fikirlərinə rəğəm ilk dəfə Aida İmanquliyeva elmi təhlil etmişdir. Adaları çəkilən əsərlərde müəllifin elmi, nəzəri tutumlu açıqlamaları, informasiya baxımdan təhlilində yenilik, problemin aktuallığı aspektindən isə məsələyə fəlsəfi-ədəbi yanaşmasını görürük. Belə bir düşüncə meyarından qadın hüquqlarına fəlsəfi sistemli baxış terzi isə diqqətçəkən elmi sanala malikdir.

Nəzəra yetirək ki, dövr o dövr idi ki, Avropa artıq gender tədqiqatları ilə ictimai-siyasi elmde yeni bir iştigamət kimi modern baxış tərzində yəni araşdırımlarə rəvac vermişdi. Belə bir Zamannda Aida İmanquliyevanın XX esrde Qərb elmi mühitlə ilə səsləşən fikirləri müəllifin Azərbaycan sosiomədəni genderşunaslıq elm tarixinə imza atan illərdən biri olduğu göstəricisidir.

Tədqiqatçı Alim yeni ərəb mühacir ədəbi məktəbinin müasir korifeyləri nümunəsində təhlil aparanda yaşadığını zamanın sosiosiyasi strukturunu ilə çox yaxşı tanış idi. O, qadın hüququ, qadın azadlığı, cəmiyyətdə kişi-qadın münasibətləri - yeni Gender faktoruna Şərqi və Qərb mənəvində paraleller aparmaqla qadını mənəvi-ideoloji baxıvlardan azad edə biləcək məqamları C.X.Cubran və Əmin-ər-Reyhani motivasiyasında təsvir edirdi.

A.İmanquliyeva bu əsərlərdə nə açıqlayırdı? O, bu təhlillərde məhz qadın düşüncəsini, qadın azadlığını öne çəkirdi. A.İmanquliyeva açıqlayaraq göstərir ki: "Yazıcı (C.Cubran) Şərqi qadının azadlığı mövzusuna müraciət edir və onu sosial-ictimai səpkide deyil, yalnız ailə münasibətləri planında qadınların hissələrinin və hüquqlarının müdafiəsi baxımdan şərh edir. Qadın azadlığı probleminə bu cür yanaşma ərəb maarifçiləri, xüsusilə milletin dirçəlisin, tərəqqi uğrunda mübarizənin, qadının həyat şərafitin dəyişdirilməsi, ailənin müterəqqi əsaslar üzəndə qurulması ilə başlamalıdır".

Aida İmanquliyeva göstərir ki: "Banlı Marta" və "Hanili Varda" həkayələrində C.Cubran digər ərəb maarifçi-yazıcıları kimi ilk növbədə məhəbbət mövzusunu öne çəkirdi: "Ərəb Şərqi üçün o illərdə qadın məsəlesi Avropada olduğu kimi heç siyasi hüquqlara dair məsələ deyil, ailə və nigah, qadını sevmək və xoşbəxt olmaq hüququ məsəlesi idi, ədəbiyyat göstərməli idi ki, qadın da "sevmeyi bacarı".

Aida İmanquliyeva təhlilinin tapıntısında ne görürük? Bu görüntündə Şərqi qadının mübarizəyi təsvirində qadının ne qədər ezsələ də, öz daxili üşani ilə, öz daxili sözü ilə Qərbə də zəman-

tügən edən feminizm işaretlarının əlaməti inikas olunur. O, C.Cubranın istinad edərək göstərir: "Ey, bu cinayətkar dünya arxasında gizlənən gözə görünməz Ədalət! Sən... sən mənim qəlbimini fəryadın, üreyimin harayıñ esidirsən" bu çağrıra A.İmanquliyeva münasibət bildirərək yazır ki: "Bu əlbətə ki, əxlaqsızlıq etməye məcbur olmuş savadsız kendli qadının nitqi kimi qəbul edilmiş, bu sözlerde alçaldılmış qadına qarşı sentimental mərhamət hissi ilə dolu olan müəllifin özünün seysi eşidilir".

Biz bu araşdırımızı müasir Azərbaycanın digər tədqiqatçı alımı Nərgiz Paşayevanın fikirləri ilə paralleldir. Nərgiz Paşayeva 2011-ci il Bakı Humanitar Forumunda çıxışında söylədiyi kimi: "Dünya daha çox inkişaf etdikcə, hər bir fərd özünü daha çox müstəqil şəxsiyyət kimi dərk edir. Və bir fərdin maraqları ilə ümumi maraqlar arasında qarşıdurma yaranı... Müasir dövrün mürəkkəbləri unudulmuş haqqı-ədalət ideyaları ilə bağlıdır. Onlar haqqı-ədalətin özündən yox, onun şərhindən asılı olmağa başladılar". Məhz bu məqamda Nərgiz Paşayeva fəlsəfi məntiqi Aida İmanquliyeva fəlsəfi düşüncəleri ilə "ƏDALƏT" formulunda paralleldir.

Nərgiz Paşayeva Fits Cerald Skottun bir məqalesində yazdıqı dahiyane fikrinə müraciət edərək göstərir ki: "Çoxdan anlamaq lazımdır ki, bu dünyada hər şey ümidişdir, ancaq onu dəyişmək üçün qətiyyəti itirməmək lazımdır".

Qeyd olunan qadın hüquqları, qadın azadlığı, multikultural fərqliklər kimi fikirlərə isə Ədalət fonunda Akademik Akif Əlizadə məhz "müsəir cəmiyyətdə elmin, təhsilin rolunun zəruriliyinin əsas olduğunu qeyd edir".

Bu nöqtəyi nəzərdən Aida İmanquliyeva C.Cubranın "Qırılmış qanadlar" povestini təhlil edərək də, gender stereotiplərinə aqmaqla yazır ki: "Hekayəçi öz izharında, ictimai, sosial problemlərə toxunmur. Onu başlıca olaraq, mənəviyyatın, fəlsəfənin problemləri, qəlbin və ruhun həyatı maraqlandır. Onun dini klerikal mövzuda və qadının ailədə rolü mövzusunda düşüncələri istisna təşkil edir" və fikrinin C.Cubranın daha bir nümunə ilə göstər... "görən hissələri ilə göründən haqqıqı arasında gizli zərərciklər insanın zahirini nurlandıran müqəddəs ruhların ziyyasıdır, bu, kişi və qadın arasında tam anlaşmadır". Bax bu tam gender fəlsəfəsidir. Bu gender multikulturallığıdır. Bu tapıntı isə Aida İmanquliyevaya məxsusdur.

A.İmaquliyeva fəlsəfəsində "sentimentalizm metodunun həm Qəribi Avropa, həm də rus ədəbiyyatında - S.Ricardson, L.Stern, J.J.Russo, N.Karamzinin əsərlərində əsas səciyyəvi xüsusiyyətlərindən biri məisətə, əşyalar aləməine və gündəlik həyatın təfferrütünə olan maraqlıdır. Məsələn, N.Karamzin Erastin bir stokan süd xahiş edərək Lizanın davranışını təsvir edir" kimi fikirləri də məhz Qərb - Şərqi multikulturallığı məşət tərzinin müqayisəli təhlillərdir. Aida İmanquliyeva gender rollarını xarakterizə edərək: "Səlma obrası ilə onun psixoloji durum və yaşantılara uyğun olan və esrin yunschəq lirizmini nəzərə çarplıran mənzərə təsvirləriň yetirilən diqqət və sentimentalizm metoduna cavab verir" deyə yazır.

Aida İmanquliyevanın araşdırması gender stereotipləri və qadın diskriminasiyası nöqtəyi nəzərindən də Azərbaycan genderşunaslığı üçün qıyməli bir vəsaitdir. A.İmanquliyeva məntiqincə: "Cubran ərəb ədəbiyyatında romantik metodun inkişafını qabaqlamaqla yanaşı, o, dəha iki mühüm mövzunu - qadın və antiyalər mövzunu da öz adına yazdırdı. Qadın azadlığı mövzusu povestdə sadəcə bir qadının şəxsi dramı çərçivəsin-

dən çıxaraq, özünün daha geniş şərhini tapır... qadının taleyini sosial-hüquqi aspektdə deyil, yalnız ailə, nigah münasibətləri hüdündlərində təhlil edir. Yazıcı gelecekde qadının cəmiyyətdə layqli yer tutacağına inanır".

A.İmanquliyeva göstərir ki, "Qadında gözəlliklə təhsilin zəifliklə xeyirxahlığın, bədənin zəifliyi ilə ruhun gücünün, birləşdiyi gün geləcəkmi? Mən hesab edirəm ki, mənəvi təreqqi bəşəriyyətin yoludur, onun kamilliye yaxınlaşması ləng olsa da, labüb prosesdir".

Biz bu "qadının cəmiyyətdə layqli yer tutacığına" fikrini günümüzün aktuallığında "Gender bərabərliyi" adandırırıq. Bu məhz A.İmanquliyeva fəlsəfi gender düşüncəsidir.

A.İmanquliyeva bütün cəmiyyətlər üçün aktual bir sosial problem olan nigah məsələsinə de münasibət bildirir. O qeyd edir ki, C.Cubran nigah probleminə toxunaraq, yazar: "Bizim zamanımızda nigah gənc insanların qızlarının ataları arasında güllüs və göz yaşı doğuran sövdələşmədir. Birincilər qayda olaraq udur, ikincilər həmişə itirilir. Qızlarını satılıq mal kimi əldən-els töürürlər".

Bu məsələlər bu günün prizmasından "Erken nigah" adlanır. Siz, Aida Xanım, qadın hüququ, qadın azadlığı, erkən nigah, multikulturallıq, gender münasibətləri kimi XXI əsrin aktual mövzularını necə dəqiqlik, nece sistemli təhlil etməsini de münasibət bildirir. O qeyd edir ki, C.Cubran nigah probleminə toxunaraq, yazar: "Bizim zamanımızda nigah gənc insanların qızlarının ataları arasında güllüs və göz yaşı doğuran sövdələşmədir. Birincilər qayda olaraq udur, ikincilər həmişə itirilir. Qızlarını satılıq mal kimi əldən-els töürürlər".

B.İmanquliyeva göstərir ki, "Çadra örtməyə borclu olan müsəlman qadının Avropada "fransız dayenin ələrində" böyüməsini, Avropa dillerinə və xüsusilə, Nitşə fəlsəfəsi ilə tanışlığın da daxil olduğu, yaxşı təhsilə yiyələnməsini de mühüm obyektiv "şər" hesab etmək olar. Belə bir müstəsnə şəxsiyyət "şər adet və ənənələr" içinde yanaşmağa macburdu. Onun təbiatının ikiləşməsi buradən vətənə məhəbbətdən və onun geriliyinə, cəhaletinə qarşı etirazdan irəli gelir".

Digər məqamlara diqqət edəndə görürük ki, Aida İmanquliyeva tədqiqatında qadın məsələsi ilə əlaqəli nəinki qadın fərdiyəti, azadlığı, hüququ, həmçinin gender stereotipləri nöqtəyinə nəzərindən de münasibətlər, açıqlamalar yeterincədir.

A.İmanquliyeva yazır: "Çadra örtməyə borclu olan müsəlman qadının Avropada "fransız dayenin ələrində" böyüməsini, Avropa dillerinə və xüsusilə, Nitşə fəlsəfəsi ilə tanışlığın da daxil olduğu, yaxşı təhsilə yiyələnməsini de mühüm obyektiv "şər" hesab etmək olar. Belə bir müstəsnə şəxsiyyət "şər adet və ənənələr" içinde yanaşmağa macburdu. Onun təbiatının ikiləşməsi buradən vətənə məhəbbətdən və onun geriliyinə, cəhaletinə qarşı etirazdan irəli gelir".

A.A.Dolinina hesab edir ki, müəllif təsadüfən bütün şərqi qadınları arasında məhz türk qadını qadın hüquqlarının müdafiəcisi kimi təqdim etməyib. Bu həm də real gerçəklilikə cavab verir, belə ki, o zaman başqa müsəlman ölkələrin qadınları ilə müqayisədə türk qadınları daha əlverişli şəraitde yaşayırılar".

Məhz öz təhlilində A.Dolininadan misal çəkən A. İmanquliyeva azadlıq anlayışının da açmasını verir. O yazar ki, "Azadlıq anlayışı azad şəxsiyyət və müstəmələkə zülmündən azad olma ideyəsinə özündə birləşir".

A.İmanquliyeva yaradıcılığını izləyərən çoxşalarlı gender fəlsəfi məhfumları içərə çoxsayılı multikulturalizm terminlərinə, yeni ifadə tərzinə, qadın hüquqları arasında məhz türk qadının qadın hüquqlarının müdafiəcisi kimi təqdim etməyib. Bu həm də real gerçəklilikə cavab verir, belə ki, o zaman başqa müsəlman ölkələrin qadınları ilə müqayisədə türk qadınları daha əlverişli şəraitde yaşayırılar".

A.İmanquliyeva yaradıcılığını izləyərən çoxşalarlı gender fəlsəfi məhfumları içərə çoxsayılı multikulturalizm terminlərinə, yeni ifadə tərzinə, qadın hüquqları arasında məhz türk qadının qadın hüquqlarının müdafiəcisi kimi təqdim etməyib. Bu həm də real gerçəklilikə cavab verir, belə ki, o zaman başqa müsəlman ölkələrin qadınları ilə müqayisədə türk qadınları daha əlverişli şəraitde yaşayırılar".

A.İmanquliyeva yaradıcılığını izləyərən çoxşalarlı gender fəlsəfi məhfumları içərə çoxsayılı multikulturalizm terminlərinə, yeni ifadə tərzinə, qadın hüquqları arasında məhz türk qadının qadın hüquqlarının müdafiəcisi kimi təqdim etməyib. Bu həm də real gerçəklilikə cavab verir, belə ki, o zaman başqa müsəlman ölkələrin qadınları ilə müqayisədə türk qadınları daha əlverişli şəraitde yaşayırılar".

Aida İmanquliyeva ƏR-Reyhaninin de yaradıcılığında pozitiv ideyaları izləyərək, öz dərin müləhizələri ilə "maarifçiliyin en başlıca mövzularından birin - Şərqi qadınının əsərləri" və "Cihannın Kişi və qadın arasındaki qarşılıqlı münasibətləri" və yaxud "Şərqi qadının zəkasının və qəlbinin oyandığı günü, onun qəlbini, dırçelməkde olan bütün millətin qəlbini öz nuru ilə dolduran şəfəqə esq olsun" nümunələrini göstərə bilərik. Bu nöqtədə böyük Hüseyin Cavid fəlsəfəsi də yada düşür. H.Cavid "Uçurum" əsərində Şərqi-Qərbi münasibətlərinə toxunaraq yazımışdır: "Avropada işq da var, zülmət də" bu parallelərde isə A.İmanquliyeva təhlillərində olan işq və Şərqi Qadının bu günkü yolu vardır.

Məhz A.İmanquliyeva fəlsəfəsində insanlığı, xüsusunə de qadınlıq münasibət, qadın hüquqları mətnində etik normalar vardır. Öz dövrünün ictimai terzini yaxşı bilən tədqiqatçı Alim kimi təhlilində isə müqəddəs Kitabımız Qurani Kərimdən olan bir nümune ilə fikrimizi əsələndirir: "Kişilərin qadınlar üzəndə şəriətə görə hüquqları olduğu kimi, qadınların da (kişilər) üzərində hüquqları vardır".

Qeyd edək ki, bir məqalə ilə Böyük Qadın Alim, filosof - filoloq, dərin mənqıl fərdiyyatı Aida İmanquliyeva araşdırımları Okeanından yalnız bir damla göstərə bilər. Əsrlərlər A.İmanquliyevanın cəmiyyətdən qadın hüquqları ilə bağlı araşdırması Ulu Şərqi kontekstindən Modern Qərbi bir köprü olacaqdır. Aida Xanımın irəli sürdüyü ümumi müdədələr, orijinal düşüncə tərz, Alimin romantizmə vəhdətə fəlsəfi mətnli baxışlarından, yazdığı və izlədiyi mənəvi meyarlar, prinsiplər milli sosio-ədəbi prosesin də bu kimi elmi-metodoloji kontekstdə bu günkü, hətta gelecek tədqiqatlar üçün belə geniş fəlsəfi mənəvi daşıyır və sistemli təhlil imkanı yaradır. A.İmanquliyevanın araşdırımları və onların sosio-fə

AMEA ilə Alman Akademik Mübadilə Xidməti arasında əməkdaşlıq imkanlarının müzakirəsi

AMEA-nın birinci vitse-prezidenti v.i.e., akademik Arif Həsimov Alman Akademik Mübadilə Xidmətinin (DAAD) Tbilisi Regional Ofisinin rəhbəri Gebhard Reul və ofisin Azərbaycan üzrə təhsil və təqaüd proqramları koordinatoru Səvər Qarayeva ilə görüşüb.

AMEA Rəyaset Heyətində baş tutan görüşdə akademik Arif Həsimov qonaqları salamlayaraq görüşün əhəmiyyətli məsələlərin müzakirəsi baxımından önemini qeyd

edib. AMEA-nın elmi müəssisələri ile Almaniyadan müxtəlif təşkilatları arasında geniş əməkdaşlıq əlaqələrinin olduğunu söylenən birinci vitse-prezident bu əlaqələrin genişləndirilməsinin vacibliyini vurgulayıb.

Daha sonra Gebhard Reul təmsil etdiyi qurumun fealiyyət istiqamətlərindən, DAAD proqramlarının tehləbe və tədqiqatçılar üçün yaratdı-

ğı fürsətlərdən, eləcə də təqaüd proqramlarının üstünlüklerində bəhs edib. O, öten il müvafiq qurumların nümayəndələrinin iştirakı ilə DAAD-in Tbilisi Regional Ofisinin

açılishının olduğunu diqqətə çatdırıb. Gebhard Reul Qafqaz ölkələri ilə əlaqələrin genişləndirilməsində, bu ölkələrin tarixi və mədəniyyətinin öyrənilməsində Tbilisi Regional Ofisinin rolundan danışıb.

DAAD təqaüd proqramlarının azərbaycanlı tələbə, alim və mütəxəssislərin mübadiləsini dəstəkləmək baxımından önemini qeyd edən qonaq DAAD-in 1990-ci illərdən etibarən Azərbaycanda aktiv fəaliyyət göstərdiyini bildirib.

Görüşdə Alman Akademik Mübadilə Xidmətinin təsis etdiyi təqaüdlər, alim və mütəxəssislər üçün Almaniyada yaradılan tədqiqat imkanları, eləcə də AMEA-da elm və texnologiya, sosioloji elmlər üzrə təlimlərin təşkili kimi məsələlər ətrafında müzakirələr aparılıb.

Görüş zamanı, həmçinin tədqiqatçılara proqramlar və müraciət qaydaları haqqında ətraflı məlumatın verilmesi üçün almaniyalı ekspertlər tərəfindən AMEA-da təlimlərin keçirilməsinə dair razılıq əldə olunub.

Qeyd edək ki, görüşdə AMEA Rəyaset Heyəti aparatının Xarici əlaqələr və beynəlxalq təşkilatlarla iş şöbəsinin müdürü, b.ü.f.d., dosent Esmira Əlirzayeva da iştirak edib.

AMEA-nın müxbir üzvü Misir Mərdanov xüsusi diplom və medal ilə təltif olunub

Elm və Təhsil Nazirliyinin Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun baş direktoru, AMEA-nın müxbir üzvü Misir Mərdanov Türk Dünyası Riyaziyyatçılar Cəmiyyətinin xüsusi diplomu və medali ilə təltif olunub.

Alim bu mükafata istedadlı genç alimlərin hazırlanmasında, dünya riyaziyyat tarixi sahəsində apardığı el-

mi fealiyyətinə və bu elminin inkişafında göstərdiyi xidmətlərə görə layiq görürləb.

Qeyd edək ki, Qazaxıstan Respublikasının Türküstən şəhərində Türk Dünyası Riyaziyyatçılar Cəmiyyətinin VII konqresi keçirilib. Konqressin işində dünyanın 23 ölkəsindən 450-dən çox riyaziyyatçı alim, o cümlədən Cənubi Koreyadan Nobel mükafatı laureatı iştirak edib.

Beynəlxalq elmi konfransda

Elm və Texnologiyanın Tarixi və Fəlsəfəsi üzrə Beynəlxalq İttifaqın Elm və Texnologiyanın Tarixi Bölüsü və Britaniya Elm Tarixi Cəmiyyətinin birgə təşkilatlığı ilə "Global elm və texnologiya tarixi festivalı" keçirilib.

72 ölkədən olan nümayəndələrin iştirakı ilə keçirilən festivalda Azərbaycanı AMEA-nın akad. Z.Bünyadov adına Şərqsünnəsiq İnstitutunun Şərqi ölkələrinin tarixşünaslığı şöbəsinin müdürü, t.e.d., prof. Məryəm Seyidbəyli temsil etdirib.

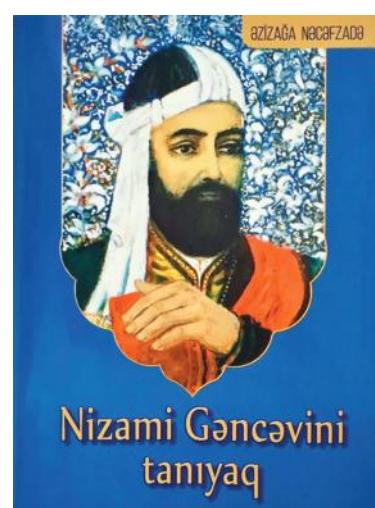
Professor Məryəm Seyidbəyli konfransda "Azərbaycanda elm tarixi və elmşünaslığıñ landşaftı" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib və iştirakçıların suallarını cavablandırıb.

"Nizami Gəncəvini tanıyaq" adlı kitab çapdan çıxıb

AMEA-nın Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İstututunun Elmi şurasının qərarı ilə istitutun elmi katibi, fil.ü.f.d., dosent Əzizəga Nəcəfzadənin müəllifi olduğu məqalələrdən ibarət "Nizami Gəncəvini tanıyaq" adlı kitab işıq üzü görüb.

Kitaba müəllifin 2021-ci ilde ("Nizami Gəncəvi İli"ndə) dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin anadan olmasının 880 illik yubileyi münasibətində "Elm" qəzetində dərc olunan, elmi-kütłəvi dildə qələmə aldığı məqalələri toplandı. Topluda yer alan "Böyük humanist sənətkar", "Nizami yaradıcılığında Vətən anlayışı və vətənpərvərlik", "Nizami Gəncəvi və elm", "Nizaminin hikmet böğçəsi" və digər məqalələrdə inti-

min institutun mərhum baş rəssami, Əməkdar mədəniyyət işçisi Fəxrəddin Əlidir.

mət, əxlaq və tərbiyə, tarix və müasirlik kimi mövzularda düşüncələri ətrafında fikirlər əksini tapıb.

Qeyd edək ki, yeni nəşrin elmi redaktoru və "Ön söz" müəllifi Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İstututunun Nizamişünaslıq şöbəsinin müdürü, AMEA-nın müxbir üzvü, Nüşabə Arası, rəyçisi Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İstututunun Nizami əlyazmalarının tədqiqi şöbəsinin aparıcı elmi işçisi, filologiya üzrə fəlsəfe doktoru Tünzalə Seyfullayevadır. Kitaba daxil olan məqalələri toplayıb, nəşrə hazırlayan Əlyazmalar İstututun mütəxəssisi Nərimən Salmanlı, cildin üzərindəki Nizami Gəncəvi portretinin müəllifi isə hə-

min Nizami Gəncəvi və elm", "Nizaminin hikmet böğçəsi" və digər məqalələrdə inti-

REGION

Gənc alim Türkiyədə keçirilən beynəlxalq simpoziumda məruzə ilə çıxış edib

AMEA-nın Gəncə Bölməsinin Nizami Gəncəvinin direktoru, f.ü.f.d. Əlimuxtar Muxtarov Türkiyədə keçirilən "İslam mədəniyyətində birləşmə" simpoziumunda iştirak edib.

Alim tədbirdə "Dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin əsərlərində birləşmə, toleransi və insan konsepsiya" mövzusunda məruzə edib.

Alim simpozium çərçivəsində Türk

dünyasından, İslam ölkələrindən gələn həmkarları ilə fərdi qaydada görüşlər keçirərək, dahi mütəfəkkirin əsərlərinə, qədim təzkirələrə, mənbələrə istinad etməklə Nizami Gəncəvinin Gəncədə əsilli-nəsilli Azərbaycan türkünün ailəsində dünyaya geldiğini, dünya poeziyasının nadir inciləri olan "Xəmsə" sini bu diyarla, bu şəhərdə qələmə aldığını, həm ata-anasının, həm də özünün məzarlarının, məqbərəsinin bu gün də Azərbaycan xalqı ilə yanaşı, ölkəmizə gələn qonaqların müqəddəs bir məkan kimi zi-yarət edildiyini bildirib.

Nizami Gəncəvinin yubileyləri ölkəmizdə her zaman təntənə ilə keçirilmişdir. Dahi şairin 800 illik yubileyi onun əsasının tədqiqi və təbliğində əsaslı dönüş yaratmışdır. Azərbaycanın klassik ədəbi-mədəni əsasının hemişə milli təessübşəhəlik və vətənpərvərlik mövqeyindən yaranan Ümummilli Lider Heydər Əliyev Nizami əsasının xüsusi dəqiqət yetirmişdir. Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 1979-cu ildə qəbul olunmuş "Azərbaycanın böyük şairi və mütəfəkkiri" Nizami Gəncəvinin əsasının öyrənilmesini, nəşrini və təbliğini daha da yaxşılaşdırmaq tədbirləri haqqında" qərar Nizami yaradıcılığının tədqiqi və təbliği üçün yeni perspektivlər açılmışdır. Olməz sənətkarın 1981-ci ilde Ulu Önderin bilavasita təşəbbüsü və iştiraki ilə keçirilən 840 illik yubiley mərasimləri ölkənin medəni həyatının əlamətdarı hadisəsinə çevrilmişdir. 2011-ci ildə Nizami Gəncəvinin 870 illiyi dövlət səvəyyəsində silsili tədbirlərlə geniş qeyd edilmiş, 2021-ci il isə Azərbaycan Respublikasında "Nizami Gəncəvi illi" kimi qeyd edilmişdir.

Alim eyni zamanda Nizami Gəncəvinin həyat və yaradıcılığı ilə bağlı Azərbaycanda nəşr edilən bəzi kitabların elektron versiyalarının qonaqlar üçün elçətanlığını təmin etmişdir.

Lənkəran Regional Elmi Mərkəzinin herontoloji tədqiqatlar üzrə ekspedisiyası

AMEA-nın Lənkəran Regional Elmi Mərkəzində son illər Cənub bölgəsində yaşanan uzunömürlülərin kompleks tədqiqi üzrə aparılan işlər Masallı rayonunda davam etdirilir.

İndiyədək bölgə rayonlarında yaşayan uzunömürlülərin siyahısı əldə edilib, sahiləni, dağlıq və dağlıq rayonlarından yaşayışlarının müqayisəli tədqiqi aparılıb. Bu günlərdə merkezin Herontoloji tədqiqatlar şöbəsinin müdürü, biologiya üzrə fəlsəfe doktoru, dosent Sevinc Hüseynovanın rəhbərliyi və şöbənin elmi işçisi Fuad Hüseynovun iştirakı ilə Masallı rayonunda sahiləni, dağətəyi və dağlıq ərazidə yaşayışının uzunömürlülərin populativ və sosial-bioloji xüsusiyyətlərinin müqayisəli tədqiqi mövzusunda elmi tədqiqat işləri aparılıb.

Ekspedisiya zamanı Masallı şəhəri, Ərkivan, Bedəlan, Hiskədərə, Təzə Alvalı, Qızılıağac kəndlərində yaşayışının uzunömürlülərin yaş verifikasiyası aparılıb, sağlamlıq durumu araşdırılıb. Ekspedisiya zamanı ayrı-ayrı yerlərdə 20 nəfər uzunömürlü tədqiqatçı cəlb olunub. Ekspedisiyanın rəhbəri Sevinc Hüseynova səhəbə zamanı bildirib ki, sürətli anketinin vasitəsilə uzunömürlülərin sosial-bioloji xüsusiyyətləri tədqiq olunur, bu zaman uzunömürlülüyə təsir edən genetik və ekoloji faktorların rolü dəqiqləşdirilir.

Elmi-tədqiqat işləri Masallı rayonunun digər yaşayış məntəqələrində də davam etdiriləcək.

Şəki Regional Elmi Mərkəzinin əməkdaşları ekspedisiyada

AMEA-nın Şəki Regional Elmi Mərkəzinin (ŞREM) Ədəbi-mədəni mühit, folklor və etnoqrafiya şöbəsinin müdürü İrada Yusifova və şöbənin elmi işçisi Tural Adışirinov Şəki rayonunun Suçma, Dərəcənnət və Aran kəndlərində folklor ekspedisiyasında olublar.

Ekspedisiya zamanı Suçma-Dərəcənnət kəndlərinin icra nümayəndəsi Həsən Abdullayev, kəndlərin yaşı ziyalıları - Zaməddin Musayev, Ziyəddin Məmmədov, İsmayıllı Abdullayev, eləcə də Aran kəndlərinin icra nümayəndəsi Müslüm Əliyev və kəndin yaşı sakinləri Ziyad Məmmədov, Şəmsi İbrahimovla səhəbetlər aparılıb.

ŞREM əməkdaşları bölgənin maraqlı folklor örneklerini öyrənib, kəndlərin adət-ənənəsi, əhalinin məşguliyəti haqqında geniş məlumatlar əldə ediblər.

Tibb üzrə tanınmış alim və həkim

Azərbaycan Tibb Universitetinin I cərrahi xəstəliklər kafedrasının müdürü, AMEA-nın müxbir üzvü, tibb elmləri doktoru, professor Nuru Bayramovun 60 yaşı tamam olur.

Nuru Yusif oğlu Bayramov 17 sentyabr 1963-cü ilde Ermenistan SSR-in (Qərbi Azərbaycan) Basarkeçər rayonunun Nərimanlı kəndində anadan olub. O, orta məktəbi əla qiyətlərlə bitirdikdən sonra 1980-ci ilde N.Nerimanov adına Azərbaycan Tibb İnstitutunun (indiki Azərbaycan Tibb Universiteti) Müalicə-profilaktika fakültəsinə daxil olub, 1986-ci ilde oranı "Lenin adına təqəüdçü" və "Cərrahiyə" ixtisası üzrə fərqlənəmə diplomu ilə bitirib.

Nuru Bayramov 1986-1988-ci illerde həmin institutda "Cərrahiyə" ixtisası üzrə kliniki ordinatöra keçib. O, I Moskva Tibb Akademiyasının Ümumi cərrahiyə kafedrasının aspiranturásında təhsil alıb. 1991-ci ildə aspiranturunu vaxtından əvvəl bitirərək "Tədqiqatçı həkim" ixtisasına yiyələnib.

N.Bayramov 1991-ci ilde Moskva Tibb Akademiyasında "Xroniki osteomielitlərin kompleks müalicəsində kombinə olunmuş lazerlərin tətbiqi" mövzusunda dissertasiya müdafiə edərək tibb elmləri namizədi və 1999-cu ilde "Qaraciyər rezeksiyalarından sonrakı ağrılaşmaların proqnozlaşdırılması və profilaktikası" mövzusunda dissertasiya müdafisi edərək tibb elmləri doktoru elmi dərcəcələrini, 2004-cü ilde professor elmi adını alıb. Elmi və elmi-pedaqoji fealiyyətində əldə etdiyi müümü nailiyyətlər nezərə alınaraq 2014-cü ilde AMEA-nın müxbir üzvü seçilib.

Nuru Bayramov 1991-2011-ci illerde Azərbaycan Tibb Universitetinin I cərrahi xəstəliklər kafedrasında assistent, dosent və professor vezifələrində çalışıb. 2012-ci ildən həmin kafedranın müdürüdür.

Alim 1994-1999-cu illerde Türkiye Respublikasında Yüksək İxtisas Xəstəxanası, Başkent, Ankara, Yüzüncü Yıl və Kırıkkale universitetləri klinikalarında, Gülhane Hərbi Tibb Akademiyasında laparoskopik cərrahiyə, orqan köçürülməsi, qaraciyər cərrahiyəsi, onkoloji cərrahiyə və mikrocerrahiyə, 2010-cu ilde Malatya İnönü Universitetində qaraciyər transplantasiyası üzrə ixtisaslaşma keçib, elmi və praktik işlər aparıb.

1996-1998-ci illerde Türkiyənin Yüzüncü Yıl və Kırıkkale universitetlərinin Ümumi cərrahiyə kafedrallarında dosent-doktor kimi kafedra müdürü vəzifəsində işləmiş, kafedralların qurulmasında, Laparoskopik cərrahiyənin, qaraciyər cərrahiyəyəsinin teşkil edilməsində iştirak etmişdir.

2019-cu ilde Ginnesin rekordlar kitabına düşən qaraciyər transplantasiyası emalıyyatının iştirakçısı olub.

Nuru Bayramov lazerlərin cərrahiyədə tətbiqi, təcili və hərbi səhra cərrahiyəsi üzrə tədqiqat işləri aparıb. Alimin əsas elmi istiqamətini qaraciyər cərrahiyəsi və orqan transplantasiyası, laparoskopik cərrahiyə, bariatrik-metabolik cərrahiyə, eləcə də kök hüceyrələri, genetik biomarkerlər, elastografiya üzrə aparılan tədqiqatlar teşkil edir.

Nuru Bayramovun tədqiqatlarının nəticələri 450-dən çox elmi əsərdə, o cümlədən 185 məqalədə, 40 kitabda, 14 metodik tövsiyədə, 11 ixtira və səmərələşdirici təklifdə öz əksini tapıb, 252 beynəlxalq konqres, konfrans və simpoziumlarda məruzə edib.

Nuru Bayramovun elmi rəhbərliyi ilə 8 fəlsəfə doktoru hazırlanıb.

O, Qarabağ mühəribəsində və Xocalı soyqırımında yaralıların müalicəsində, Bakıdakı Mərkəzi Klinik Xəstəxananın və Mərkəzi Gömrük Hospitalının, ATU Tədris Cərrahiyə Klinikasının təşkilində və kadr hazırlığında feal iştirak etməkə yanaşı, ümumi və laparoskopik cərrahiyə, orqan transplantasiyası şöbələrinin yaradılmasına başçılıq etmişdir. Hazırda ATU-da cərrahiyə üzrə mütəxəssis hazırlığında, həmçinin rezidentura programının və tədrisinin təşkilində fəaliyyət göstərir.

2015-2016-ci illerde ATU Cərrahi Klinikasının direktor eşi vəzifəsində işləyib. Həmçinin 2016-2019-cu illerde AMEA-nın Biologiya və Tibb Elmləri Bölüməsinin akademik-katibinin müavini olmuşdur və hazırda bölmənin Elmi şurasının sedrinin müavinidir.

2014-2021-ci illerde Azərbaycan Respublikası Elmi Tədqiqatların Əlaqələndiriləməsi Şurasının Tibb üzrə Əlaqələndirmə Şurasının sədri, 2013-2019-cu illerde ATU-nun Cərrahiyə üzrə Problem Komissiyasının sədri, 2006-2014-cü illerde D.03.011 Dissertasiya Şurasının üzvü olub, 2006-ci ildən I müalicə-profilaktika fakultəsinin və ATU-nun Elmi şurasının üzvüdür.

Alim bir çox beynəlxalq cəmiyyətlərin, o cümlədən Avropa Hepatoloqlar Cəmiyyəti (EASL), Avropa Endoskopik Cərrahiyə Cəmiyyəti (EAES), Avropa Transplantasiya Cəmiyyəti (ESOT), Beynəlxalq Qaraciyər Transplantasiyası Cəmiyyəti (ILTS), Beynəlxalq Transplantasiya Cəmiyyəti (TTS), Beynəlxalq Qastroenteroloqlar və Onkoloji Cərrahlar Cəmiyyəti (IASGO), Beynəlxalq Piylənmə Cərrahiyəsi Federasiyası (IFSO), Avropa Transluminal Cərrahiyə Cəmiyyəti (EATS), Klinik Robotik Cərrahlar Cəmiyyəti (CRSA) və Türkiyə Qastroenteroloqlar Cəmiyyətinin üzvüdür.

Nuru Bayramov Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komisiyasiyının Rəyasət Heyətinin de üzvüdür.

O, mühərribe veterani, 1994-cü ilde Tərtərə Hərbi Səhra Hospitalında cərrah kimi xidmət göstərmişdir. 2020-ci ilde Vətən mühərribesi dövründə ATU TCK, Mərkəzi DTX və Mərkəzi Gömrük hospitallarında yaralılara cərrahi yardımın təşkilində aktiv fəaliyyət göstərmişdir.

AMEA-nın müxbir üzvü Nuru Bayramov 2010-cu ildə Azərbaycan Respublikası Şəhiyyə Nazirliyinin Fəxri fərmanı, 2022-ci ildə Azərbaycan Gömrük Komitesinin 30 illik yubiley medali ilə təltif edilmişdir. 1999-cu ildən Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvüdür.

Tanınmış alimi 60 illik yubileyi münasibətilə ürkəndən təbrik edir, ona möhkəm cansaqlığı, uzun ömr, elmi-təşkilati fəaliyyətində uğurlar arzulayıraq.

Redaksiya heyəti:

İsa Həbibbəyli, Arif Həşimov, Dilqəm Tağıyev, İbrahim Quliyev, Nərgiz Paşayeva, Rasim Əliquliyev, Tofiq Nağıyev, İradə Hüseynova, Gövhər Baxşəliyeva, Cəmil Əliyev, İsmayıllı Hacıyev, Fuad Əliyev

Baş redaktor: Ağahüseyin Şükürov

ELAN

"Görmənin fiziologiyası və peşə patologiyaları: fundamental və tətbiqi aspektlər" mövzusunda elmi-praktiki konfrans

30-31 oktyabr 2023-cü il tarixlərində Bakı şəhərində AMEA-nın Biologiya və Tibb Elmləri Bölüməsinin, AR ETN akademik Abdulla Qarayev adına Fiziologiya İnstitutunun və akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, görkəmli siyasi və dövlət xadimi Heydər Əliyevin və Azərbaycanın görkəmli alimi, Əməkdar elm xadimi, tibb elmləri doktoru, professor, Azərbaycan Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü Zərifə Əliyevanın 100 illik yubileylərinə həsr edilmiş "Görmənin fiziologiyası və peşə patologiyaları: fundamental və tətbiqi aspektlər" mövzusunda elmi-praktiki konfrans keçiriləcəkdir.

Konfransın istiqamətləri:

- Görmənin neyrofiziologiyası
- Görmənin patoloji və klinik biokimiyası
- Görme patologiyasının molekulyar mexanizmləri
- Görme və ətraf mühit faktorları
- Görme sistemi və neyrodegenerativ proseslər
- Herontoloji oftalmologiya
- Oftalmofarmakologiya
- Neyron şəbəkələri. Görme signalının prosessingi. Görme persepsiyanın mexanizmləri
- Neyroikonika
- Peşə patologiyaları. Görmənin peşə patologiyası
- Göz xəstəliklərinin yeni diaqnostik və korreksiya üsulları
- Peşə patologiyalarının tarixi və müasir epidemiologiyası
- Peşə patologiyalarının profilaktikası
- Peşə patologiyalarının müasir diaqnostika və müalicə üsulları
- Kognitiv elmlər və neyrotexnologiyalar

Konfransın dili: Azərbaycan, rus və ingilis dilləri
Məktubun mövzu yerində "Görmənin fiziologiyası və peşə patologiyaları" sözlerinin yazılıması tələb olunur.

Tezisin adından yuxarıda sağdan aid olduğu seksiyanın nömrəsi göstərilir və sonra bir sətir buraxılır.

Tezisin mətni:

Tezisler Word A4 formatında, Arial 12 pt şrifti ilə (sahələr: hər tərəfdən 2 sm qoyulmaqla), sətirlerarası 1 olmaqla, ən çox 2 səhifə həcmində olmalıdır.

Abzaslar (1 sm) arasında məsafə qoyulmur, mətn hər iki tərəfdən düzənləndirilir.

Tezisin adı ortadan böyük həflərlə BOLD (qara) şriftlə, bir sətir buraxıldıqdan sonra növbəti sətirdə ortadan baş həfləri böyük olmaqla BOLD (qara) şriftle tezisin məliflərinin ad və soyadları (ad açıq yazılır), bir sətir buraxıldıqdan sonra növbəti sətirin əvvəlində italik (kursiv) şriftlə hər müəllifin iş yeri, bir sətir aşağıda korrespondent müəllifin e-mail ünvanı verilir.

Bir sətir buraxıldıqdan sonra abzasdan (abzas - 1 sm) adı şriftlə əsas mətn başlanır.

Ədəbiyyat siyahısına verilir.

Vacib qeydlər:

- Tezisler orijinal tədqiqat işinin nəticələrini əhatə etməlidir.

- Qaydalara uyğun hazırlanmayan (nümunəyə bax), internet materiallarından ibaret olan, redakte edilməmiş tezisler qəbul olunmayıcaq və nəşr edilməyəcəkdir.

- Tezisler konfransda mütləq ya canlı, ya da poster formasında təqdim edilməlidir.

- Tezisin altında konfransda təqdimatla çıxış edəcək həmmüəllif gősterilir.

- Tezislerin qəbulu üçün son tarix - 20 oktyabr 2023-cü ildir. Nümunə ilə buradan tanış ola bilərsiniz.

Konqres üzrə: physiol.congress@gmail.com

Beynəlxalq konfrans üzrə: konfransbteb@gmail.com

Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutu

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin akademik M.Nağıyev adına Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutu aşağıda qeyd olunan vəzifələri tutmaq üçün müsabiqə elan edir:

"Molekulyar manetiklər və keçiricilər" laboratoriyası üzrə

Baş elmi işçi - 1 yer

"Renium ərintilərinin elektrokimyası və elektrokatalizi" laboratoriyası üzrə

Elmi işçi - 2 yer

"Mineral sorbentlər" laboratoriyası üzrə

Elmi işçi - 1 yer

"Kimya sənayesinin yan məhsullarının emali" laboratoriyası üzrə

Elmi işçi - 1 yer

"Nanoelektronika və elektrokataliz" laboratoriyası üzrə

Elmi işçi - 1 yer

"Nanoelektronika və elektrokataliz" laboratoriyası üzrə

Kiçik elmi işçi - 2 yer

"Nanostrukturlaşmış metal polimer katalizatorları" laboratoriyası üzrə

Kiçik elmi işçi - 1 yer

"Dəmir və titan tərkibli filiz xammalının emali" laboratoriyası üzrə

Kiçik elmi işçi - 1 yer

Sənədlər müsabiqənin tələblərinə uyğun olaraq, elan dərc edilən gündən etibarən bir ay müddətində aşağıdakı ünvanla təqdim edilməlidir.

Ünvan: AZ-1143, Bakı şəhəri, H.Cavid prospekti 113.

Akademik M.Nağıyev adına

Kataliz və Qeyri-üzvi Kimya İnstitutu.

Telefon.: (012) 539-38-71

2023-cü ilin Nobel mükafatının qalibi açıklanıb

İqtisadiyyat üzrə

THE SVERIGES RIKSBANK PRIZE IN ECONOMIC SCIENCES IN MEMORY OF ALFRED NOBEL 2023

Claudia Goldin

"For having advanced our understanding of women's labour market outcomes"

THE ROYAL SWEDISH ACADEMY OF SCIENCES

Sülh üzrə

Güney Azərbaycandan olan hüququ müdafiəçisi Nərgiz Mohammadi 2023-cü il üzrə Nobel Sülh mükafatına layiq görürlər.

Qeyd edək ki, Nərgiz Mohammadi 1972-ci il aprelin 21-də Güney Azərbaycanın Zəncan şəhərində anadan olub. Tanınmış jurnalist və hüquq müdafiəçisidir. İranda bir sırada KİV-də işləyib.

Орган Президиума Национальной академии наук Азербайджана

Сила в науке...

Низами Гянджеви

ELM

SCIENCE

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Rəyasət Heyətinin orqanı

Newspaper of the Presidium of the Azerbaijan National Academy of Sciences

№ 33 (1387)

Пятница, 13 октября 2023 года

Газета выходит с 1984 года

Стратегия развития

Наряду с развитием экотуризма, в Нафталане созданы новые возможности для пропаганды отечественной науки и истории

7-8 октября в городе Нафталан состоялась международная научно-практическая конференция "Нафталан - синергетический источник здоровья и туризма". В мероприятии принял участие президент НАНА академик Иса Габибейли.

В первый день конференции участники прошли по территории Парка Гейдара Алиева акцию по посадке деревьев, приуроченную к 100-летнему юбилею общенационального лидера, их также проинформировали об уникальной нафталанской нефти.

Затем участники конференции побывали в селе Гашалты Гарагюанлы на месте археологических раскопок, которые ведутся сотрудниками Института археологии, этнографии и антропологии НАНА (ИАЭ). Здесь обнаружено уникальное многослойное поселение, относящееся к периоду энеолита, бронзы и средних веков, и выявлены многочисленные археологические находки. Это позволит развить в Нафталане различные виды альтернативного туризма.

Развивая туристический потенциал

Гости также побывали в Гранатовом саду, расположенному на территории села, и ознакомились с туристическим потенциалом села.

Помимо этого, участники конференции посетили освобожденные от оккупации село Талыш и поселок Суговушан, которые входят в состав Карабахского экономического района, ознакомились с туристическим потенциалом территории и проводимыми здесь реставрационными и восстановительными работами, а также почтили память шехидов в возведенном в поселке Мемориальном комплексе, возложив к нему цветы.

В интервью, которое академик Иса Габибейли дал телевизионным каналам в Суговушане, отмечалось, что благодаря вниманию и заботе Президента Ильхама Алиева, в Нафталане развернулись крупномасштабные работы, нацеленные на развитие оздоровительного туристического потенциала. Также сообщалось, что созданы широкие возможности для проведения отечественными учеными научно-исследовательских работ для изучения обнаруженных здесь образцов материальной культуры.

На следующий день конференция продолжила свою работу пленарным заседанием и панельными дискуссиями.

До начала мероприятия участники конференции посетили памятник великому лидеру Гейдару Алиеву, почтили его память и возложили к памятнику цветы. Затем гости побывали в Центре Гейдара Алиева, где ознакомились со стендами, освещающими жизнь и деятельность общенационального лидера.

После показа видеоролика о Нафталане началось пленарное заседание конференции, на котором выступивший глава Исполнительной власти города Бюлгар Новрузов сообщил, что международная научно-практическая конференция внесет свою лепту в налаживание плодотворных взаимосвязей и развитие медицинского туризма на международном уровне.

Пропаганда в международном пространстве

Затем выступил академик Иса Габибейли, отметивший, что нафталанская нефть считается одним из самых ценных природных богатств Азербайджана, а благодаря целенаправленным мерам, предпринятым общенациональным лидером Гейдаром Алиевым и успешным продолжателем его политического курса Президентом Ильхамом Алиевым, Нафталан и его ценное природное богатство возвращают себе былую славу.

Наряду с развитием экотуризма, в Нафталане созданы новые возможности для пропаганды отечественной науки и истории. Так, археологические раскопки, которые впервые проводятся НАНА в Нафталане, выявляют новые материалы, связанные с историей, культурой и этнографией края, что создает возможности для ознакомления туристов с образцами материальной культуры в рамках программ, которые можно реализовать в сфере археотуризма.

Отметим, что на мероприятии также выступили заместители министров здравоохранения Надир Зейналов, экологии и природных ресурсов Рауф Гаджиев, председатель правления Бюро по туризму Азербайджана Флориан Зенгстшид, советник президента SOCAR Халик Мамедов, генконсул Турции в Гяндже Реджеп Озтоп, главный администратор по медицинским вопросам PMD Hospitality Чингиз Гаджиев, и.о. гендиректора ИАЭ НАНА Фархад Гулиев, исполнительный директор Агентства государственной поддержки НПО Айгон Алиева.

Они говорили о методах стимулирования оздоровительной и туристической деятельности, оценке возможностей использования существующего туристического потенциала, налаживании взаимосвязей между заинтересованными в туристической индустрии сторонами, развитии лечебно-оздоровительного, археологического, аграрного и экотуризма, создания возможностей для пропаганды и продвижения туристического потенциала Нафталана в международном пространстве.

Глобальные маркетинговые перспективы

В своих выступлениях заместитель мэра города Друскининкай (Литва) Линас Урманавичюс, помощник председателя муниципалитета города Ялова (Турция) Фатих Шахин, президент Немецкой медицинской оздоровительной ассоциации Лутц Лунгвиг, завотделом Комитета по развитию туризма Казани (Россия) Анна Стрелкова, заместитель руководителя Управления внутренней политики Астаны (Казахстан) Мирас Абдрахман, зампрезидента Ассоциации медицинского туризма Узбекистана Ахмад Ахмедов рассказали о чудодейственных свойствах нафталанской нефти.

Далее конференция продолжила работу по трем панелям, в которых прошли дискуссии, охватывающие такие темы, как "Глобальные маркетинговые перспективы дестинации оздоровительного туризма в Нафталане", "Управление устойчивым туризмом в Нафталане: защита от рисков, безопасность, научные исследования и применение стандартов качества" и "Нафталан и возможности альтернативного туризма: археология, перспективы агротуризма и экотуризма". В дискуссиях приняли участие и выступили сотрудники Института археологии, этнографии и антропологии НАНА.

Основная цель конференции, в которой участвовали представители восьми стран, заключалась в изучении передового опыта в сфере медицинского туризма и результатов проведенных в этой области научных исследований, налаживания взаимосвязей между сторонами, заинтересованными в развитии туристической индустрии, агитации развития туризма с целью активизации культурного обмена и выявления перспектив развития сектора медицинского туризма.

Почтена память выдающегося востоковеда Аиды Имангулиевой

стр. 10 ⇨

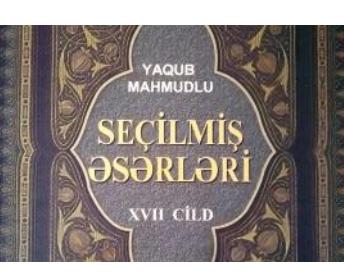
Азербайджанское музыковедение: важные этапы

стр. 101 ⇨

ИКТ повышают осведомленность

стр. 11 ⇨

17th volume of "Selected works" by Academician Yagub Mahmudov published

стр. 12 ⇨

Азербайджанское музыковедение: важные этапы

Труд академика Земфиры Сафаровой представляет собой исключительную ценность для изучения нашего музыкального наследия

9 октября в главном здании НАНА состоялась презентация книги видного ученого-музыковеда, обладателя ордена "Шохрат", заслуженного деятеля науки и искусства академика Земфиры Сафаровой "Азербайджанское музыковедение: важные этапы".

Мероприятие прошло при совместной организации Отделения гуманитарных наук НАНА и Института архитектуры и искусства. Открывая мероприятие, президент НАНА академик Иса Габибейли рассказал о значении книги для музыкальной общественности страны и отечественной науки.

Он также подчеркнул, что после обретения республикой независимости общенациональный лидер Гейдар Алиев поставил перед НАНА и учеными важную задачу - глубоко изучить и написать историю Азербайджана, в связи с чем возникла необходимость в уточнении этапов развития и разработке концепций, связанных со всеми сферами.

О концепции периодизации

Академик Габибейли отметил, что продуманная политика, проводимая Президентом Ильхамом Алиевым для полного восстановления территориальной целостности и суверенитета Азербайджана, дала все основания нашему народу объективно и глубже освоить многовековую историю и культуру страны и вынести на повестку дня серьезные научные проблемы.

Сказав, что в последние годы среди обсуждаемых в Академии наук основных вопросов на передний план вынесен вопрос о периодизации различных сфер науки и творчества, руководитель НАНА добавил, что в академии прошли широкие дискуссии, связанные с периодизацией истории азербайджанской литературы, впервые была разработана концепция ее периодизации и уточнены этапы развития. Академик отметил, что в настоящее время на основе при-

нятой после широких дискуссий концепции периодизации продолжается работа над 10-томной историей азербайджанской литературы.

Глава НАНА также сообщил, что недавно на заседании Президиума НАНА при участии представителей широкой научной общественности был прослушан доклад генерального директора Института истории имени А.А.Бакиханова профессора Керима Шукюрова "Концепция периодизации и этапы развития истории Азербайджана".

Определить основную линию

На этом заседании, продолжил дальше академик, было принято постановление о подготовке новой концепции периодизации истории Азербайджана с учетом предложений, выдвинутых в ходе дискуссий. Он также добавил, что необходимо информировать общественность страны об объективных научных умозаключениях.

Помимо этого, руководитель НАНА подчеркнул, что генеральный директор Института архитектуры и искусства член-корреспондент НАНА Эртегин Саламзаде работает над разработкой концепции периодизации искусства Азербайджана.

Сказав, что представленный вниманию общественности труд академика Земфиры Сафаровой представляет собой исключительную ценность для изучения нашего музыкального наследия, академик Иса Габибейли добавил, что в данной книге учений, обладающий глубокими знаниями, охватывающими многовековую историю отечественного музыкального наследия, впервые подразделяется азербайджанское музыковедение на со-

ответствующие этапы развития и определяет его основную линию и направления.

Президент НАНА отметил, что академик Земфира Сафарова является видным музыковедом, создавшим полную научную картину богатой истории азербайджанской музыки, и новое издание является очередным обобщенным отчетом исследований, которые ученым проводят на протяжении почти 70-ти лет. Академик подчеркнул, что новые поколения, современники, последователи и ученики академика Земфиры Сафаровой должны продолжить и еще более обогатить проводимые ею исследования в области истории и теории музыки.

Результат кропотливого труда

Затем выступила председатель Союза композиторов Азербайджана, народная артистка член-корреспондент НАНА Фирангиз Ализаде, которая сообщила, что книга, являющаяся центральным вкладом в историю азербайджанской культуры, изобилует материалами, освещающими результаты изысканий в области теории музыки, мугамного и озано-ашугского искусства, а также статями, посвященными другим отраслям музыковедения.

Говоря о многогранной деятельности академика Земфиры Сафаровой, Фирангиз Ализаде отметила, что учений серьезно и системно исследует историю азербайджанской музыки: "В книге "Азербайджанское музыковедение: важные этапы", которая является результатом кропотливого труда, приводится подробная информация об азербайджанском музыкальном наследии. Здесь мы можем наглядно проследить историю нашей музыки".

В своем выступлении генеральный директор Института архитектуры и искусства, член-корреспондент НАНА Эртегин Саламзаде сообщил, что в новом издании, которое состоит из восьми разделов, серьезно исследованы основные этапы и проблемы азербайджанского музыковедения, которые охватывают важную сферу культуры нашего народа, автор знакомит с историей музыкального наследия не только ученых и специалистов, но и всех читателей, интересующихся данной отраслью.

Далее на мероприятии выступили глава Исполнительной власти города Баку Эльдар Азизов, народный писатель Эльчин Эфендиев, профессор Наиль Рагимбейли, доктора философии по искусствоведению Зумруд Даашзаде и Улькер Тальбазаде, которые рассказали о достоинствах представленной книги и исключительной роли подобных ценных трудов для изучения истории азербайджанской музыки.

Расширяя научные связи

Обсуждены возможности сотрудничества между НАНА и немецкой службой академических обменов

Исполняющий обязанности первого вице-президента НАНА академик Ариф Гашимов встретился с руководителем Тбилисского регионального офиса немецкой службы академических обменов (DAAD) Гебхардом Реулом и координатором образовательных и стипендиальных программ офиса по Азербайджану Севяр Гараевой.

Академик Ариф Гашимов отметил наличие широких связей сотрудничества между научными учреждениями НАНА и различными организациями Германии, подчеркнул важность расширения этих связей.

Затем Гебхард Реул рассказал о направлениях деятельности представляемого им учреждения, о возможностях, которые программы DAAD предоставляют студентам и исследователям, а также о преимуществах стипендиальных программ. Он отметил, что в прошлом году при участии предста-

вителей соответствующих структур был открыт Тбилисский региональный офис DAAD и рассказал о роли регионального офиса в расширении связей со странами Кавказа, изучении истории и культуры этих стран.

Отметив важность стипендиальных программ DAAD с точки зрения поддержки обмена азербайджанскими студентами, учеными и специалистами, гость отметил, что DAAD активно работает в Азербайджане с 1990-х годов.

На встрече были обсуждены такие вопросы, как стипендии, учрежденные немецкой службой академических обменов, исследовательские возможности, созданные в Германии для ученых и специалистов, а также организация тренингов по науке и технологиям, социологическим наукам в НАНА. Так же была достигнута договоренность о проведении немецкими экспертами тренингов в НАНА для предоставления исследователям подробной информации о программах и правилах применения.

Академик Иса Габибейли встретился с президентом Научного фонда ECOSF

Президент Национальной академии наук Азербайджана академик Иса Габибейли встретился со вторым президентом Научного фонда Организации экономического сотрудничества (ECOSF) профессором Сейедом Комайлом Тайеби.

В ходе встречи, которая проходила в Президиуме НАНА, академик Иса Габибейли сообщил, что НАНА налаживает и успешно развивает тесные связи с рядом престижных научных организаций мира. Сказав, что продолжается сотрудничество и с Научным фондом Организации экономического сотрудничества, руководитель НАНА подчеркнул значение развития связей с этой международной научной организацией.

Затем профессор Тайеби рассказал о сферах деятельности организации, которую он представляет, и выразил заинтересованность в продолжении тесного научного сотрудничества с Азербайджаном. Президент фонда отметил, что азербайджанские ученые принимают активное участие в мероприятиях, которые ECOSF проводят с целью агитации науки, технологий и инноваций.

Отметим, что в ходе встречи было достигнуто соглашение о периодическом проведении между НАНА и ECOSF научных дискуссий по актуальным вопросам.

Почтена память выдающегося

востоковеда Аиды Имангулиевой

10 октября в 84-ю годовщину со дня рождения выдающейся востоковеда доктора филологических наук, профессора Аиды Имангулиевой коллектив Института востоковедения имени академика Зии Буняитова (ИВ) НАНА посетил могилу ученого, почтил ее память и возложил цветы на ее могилу.

Выступая на мероприятии, и.о.вице-президента НАНА, генеральный директор ИВ академик Говхар Бахшилиева отметила, что профессор Аида Имангулиева своими фундаментальными исследованиями обогатила и развila не только азербайджанское, но и все мировое востоковедение. Говоря о широком и многогранном круге интересов Аиды Имангулиевой как ученого, Говхар Бахшилиева отметила, что основным объектом ее многочисленных научных исследований является арабская литература, а также исследования литературных взаимосвязей и влияния Востока и Запада.

"Листья французской поэзии"

Под руководством научного сотрудника отдела мировой литературы и компаративистики Института литературы имени Низами Гянджеви Национальной академии наук Азербайджана Марданжан Софиевой вышла в свет книга "Листья французской поэзии".

По сообщению пресс-службы института, художественное редактирование переводных текстов книги, в которых представлены избранные стихи из французской поэзии, принадлежит Корал Софиевой. Научным редактором издания является Аида Фейзуллаева, консультантом по переводу с французского языка - Имран Гулиев, редактором и корректором - Офелия Исманлова, дизайнер-оформитель - Кямалия Имамвердиева.

Заведующая отделом мировой литературы и компаративистики профессор Голяр Абдуллабейли написала предисловие к книге под названием "Успешный проект", а стихи переведены с оригинала студентами факультета филологии (французского языка и литературы) Азербайджанского университета языков Раваной Юсифовой, Хумай Марданлы, Лейлой Гаджиевой, Айсель Наджафовой и Нармин Салимовой.

Отметим, что книга содержит информацию об авторах на азербайджанском языке и французском оригинале каждого стихотворения, а также переводы на азербайджанский, русский и английский языки. В книге использованы стихи французских поэтов Шарля Бодлера (1821-1867), Стефана Маларме (1842-1896), Поля Верлена (1844-1896), Поля Валери (1871-1945), Жака Превера (1900-1977), Гийома Апполинера (1880-1918).

ИКТ повышают осведомленность

Информационно-коммуникационные технологии адаптируют человечество к последствиям глобального потепления

Основная причина изменения климата - динамические процессы на Земле, интенсивность солнечной радиации, а также внешние воздействия - например, антропогенная деятельность человека.

Несмотря на то, что проблема глобального потепления возникает в результате изменений, происходящих на Солнце, подавляющее большинство экспертов сходятся во мнении, что причина изменения климата связана в большей степени с деятельностью человека.

Именно этот вопросы обсуждался на одном из научных семинаров в Институте информационных технологий Министерства науки и образования (МНО), на котором выступил доктор экономических наук Аловсат Алиев. Темой его научного доклада, подготовленного вместе с научным сотрудником института Судабой Аббасовой, стала "Концептуальные основы применения ИКТ в решении проблем изменения климата".

Коснувшись этих проблем, с которыми общество сталкивается регулярно, докладчик отметил, что к ним относятся все разрушительные наводнения, сильные землетрясения, волны тепла, сильные засухи, гигантские шторма и атмосферные выбросы.

- Большая часть этого загрязнения приходится на несколько стран, в частности, на США и Китай, - поделился специалист, - Поэтому крайне важно бороться с изменением климата и его разрушительными последствиями, принимать срочные меры.

Формируя человеческие ресурсы

Известно, что Цели устойчивого развития определяются Рамочной конвенцией ООН по изменению климата и Парижским соглашением, а также конференциями ООН по изменению климата: многие решения по изменению климата могут принести экономические выгоды в плане улучшения жизни и защиты окружающей среды.

Дав подробную информацию об этом аспекте проблемы, Аловсат Алиев рассказал о целях борьбы с изменением климата, его последствиями, а также о глобальных вызовах в решении этих проблем.

О применении информационно-коммуникационных технологий в решении проблем изменения климата рассказала, продолжая тему доклада, Судаба Аббасова. По ее словам, ИКТ играют важную роль в повышении осведомленности об изменениях климата, обучении людей способам смягчения его последствий, а также в формировании человеческих ресурсов для адаптации к его последствиям.

- Главные направления ИКТ, влияющие исследования изменения климата, - заявила ученый, - включают в себя снижение выбросов в самом секторе ИКТ путем внедрения более эффективного оборудования и сетей в этом направлении, способы обеспечения энергоэффективности, внедрение систем мониторинга погоды и окружающей среды на основе ИКТ, адаптация к негативным последствиям изменения климата в развитых и развивающихся странах и т. д.

Затем докладчик рассказала об инструментах и системах ИКТ, используемых для мониторинга данных об окружающей среде и изменениях климата, применение которых, по ее мнению, позволит, например, фермерам более точно прогнозировать производительность.

Мощный инструмент смягчения

К слову, цифровые технологии (в узком аспекте решения проблемы изменения климата) прекрасно внедрены не только в аграрный сектор экономики, но и в сферы продовольственной безопасности, водоснабжения, управления отходами. По словам докладчика, одной из таких технологий считается так называемый "цифровой близнец" (Digital Twin), который использует комбинацию данных с датчиками изображений и других источников для создания динамической цифровой модели окружающей среды.

Эта модель может помочь отслеживать текущие климатичес-

кие условия, а также прогнозировать, как климатические условия повлияют на окружающую среду. Digital Twin играет важную роль в борьбе городов мира с последствиями изменения климата, становясь как бы мощным инструментом для смягчения его последствий и адаптации к ним.

- Для ускорения внедрения современных ИКТ-технологий в решение проблем изменения климата в развивающихся странах, а также для решения проблемы с применением цифровых технологий должен быть изучен и реализован имеющийся международный опыт в этой области. Чтобы предотвратить глобальный климатический кризис, весь мир должен активно применять современные методы оценки воздействия на окружающую среду, в том числе, и компоненты платформы Industrial 4.0 (IV промышленной революции)", - резюмировала Аббасова.

Сложная многокомпонентная система

Изменение климата, и более узко - оценка влияния изменения климата на лесное хозяйство в Азербайджане - беспокоит и отечественных дендрологов. Эта проблема также обсуждалась на недавнем научном семинаре в Институте дендрологии МНО, на котором с основным докладом выступила научный сотрудник институтской лаборатории дендрохронологии, докторант Сона Гулизаде.

По словам дендролога, климат Земли - это сложная многокомпонентная система, которая на протяжении своей истории претерпевала множество изменений, влияние на рост, фенологию и динамику растений.

- Повышение температуры, наблюдаемое в мире в последнее время, - пояснила специалист, - произошло за счет влияния антропогенных факторов, которые возникают на основе теплового эффекта, в основе которого лежит углерод, метан, закись азота, оксид азота-1 и газообразные соединения хлор-фтор. Помимо этого, за последние десять лет в природе значительно возросла интенсивность и частота теплых ветров, ураганов, осадков и паводков.

Если, к примеру, раньше морские и океанические воды прогревались до глубины одной тысячи метров, то в последнее время нагрев увеличился до глубины двух тысяч м. Таким образом, теплые течения оказывают свое негативное влияние на биоразнообразие океанов и морей, становясь главной причиной возникновения стихийных бедствий.

Отметим, что наша страна также не осталась в стороне от последствий глобальных климатических изменений: за последние сто лет среднегодовая температура в Азербайджане увеличилась на 0,4-1,3 °C.

Галия ЗИСКИНД

Ключ к устойчивому развитию

В Баку состоится международная конференция, посвященная современным проблемам географии

При организационной поддержке сразу нескольких научно-образовательных структур 22 и 23 ноября в Баку состоится II международная научно-практическая конференция "Современные проблемы географии: интеграция науки и образования", посвященная 100-летию общенационального лидера Гейдара Алиева".

Проблемы использования природно-ресурсного потенциала регионов и пути их решения;

Актуальные проблемы в направлении интеграции науки и образования;

Современные проблемы в преподавании предмета о развитии регионов в высшей и средней школе.

Статьи принимаются до 12 ноября 2023 года, E-mail: nauka1987@bk.ru

Требования к материалу: Формат текста: Microsoft Word (*.doc, *.docx)

Формат страницы: А4 (210x297 мм); Ориентация: книжная; Границы (верх, низ, слева, справа): 2 см; Шрифт: Times New Roman, размер (шрифта) - 12; Межстрочный интервал: 1; Отступ абзаца: 1.25 Кол-во страниц - 5-7. Оригинальность статьи: мин.70%

Оформление статьи: Размещение и структура текста в статьи

По-английски: название статьи (прописными буквами, жирным шрифтом, по центру, шрифт 12);

Имя и фамилия автора (буквы строчные, жирный, правая сторона, шрифт 10);

Членская степень, научное наименование, должность автора (строчные буквы, правая часть, шрифт 10);

Место работы (образование) (строчные буквы справа, шрифт 10);

Резюме (150-200 слов, шрифт 11); Ключевые слова (5-7 слов, шрифт 11); Одинарный межстрочный интервал.

На азербайджанском: Название статьи (прописными буквами, жирным шрифтом, посередине, шрифт 12);

И.Ф.О. автора (полный) (нижний регистр, жирный, справа, шрифт 10); Ученая степень, ученое звание, должностность (строчные буквы, справа, шрифт 10);

Место работы (образования) (маленькие буквы справа, шрифт 10);

Резюме (150-200 слов, шрифт 11);

Ключевые слова (5-7 слов, шрифт 11);

Одинарный межстрочный интервал:

Основной текст статьи дается через одну строку (шрифт 12, межстрочный интервал - 1, отступ абзаца - 1,25 см);

Список литературы: приводится в конце статьи под названием "Литература" и располагается в алфавитном порядке (шрифт 11). Ссылки на литературу в тексте следующие: (Джавид, 2005: стр. 78).

Примечание: оплата производится только после принятия статьи в печать.

Свои статьи присылайте, пожалуйста, на адрес aspuguba@gmail.com, указывая вместо темы название конференции.

Донести до мира наши реалии

Судьба народа, Родины должна стать судьбой каждого человека

Википедия - крупнейшая в мире открытая свободная энциклопедия, опирающаяся на принцип добровольности. Первые статьи из нашей страны появилисьней в апреле 2004 года. А по состоянию на 9 октября 2023 года азербайджанский раздел Википедии с латинским алфавитом содержит 195 845 статей.

Сотрудник отдела международных и общественных связей Института географии имени академика Гасана Алиева (ИГ) Министерства науки и образования Аида Асланова, пройдя восемь лет назад обучение по редактированию и получив соответствующий сертификат, стала патрулем, то есть руководителем вики-группы азербайджанской Википедии по географической науке: так в этой структуре называется пользователь, имеющий право патрулировать, то есть редактировать страницы. Сегодня она - гостья нашей редакции.

- Чему были посвящены ваши первые статьи, размещенные в азербайджанском сегменте Википедии?

- Это были научные статьи бывшего директора ИГ, ныне покойного академика Рамиза Мамедова. Наша цель была - заполнить пробелы в области географии. И мы добились определенных успехов, за один только октябрь 2017 года разместив в Википедии 2 тысячи 666 статей.

А уже через год по итогам конкурса статей в Википедии, посвященного 100-летию АДР, я получила первую благодарность от руководства НАНА за актуальные по содержанию и качественно отредактированные мной статьи. Это была моя маленькая победа, ведь я сыграла хоть и небольшую, но все же значимую роль, чтобы эта славная страница нашей истории была зафиксирована документально и была передана будущим поколениям азербайджанцев.

(продолжение на стр. 12)

Донести до мира наши реалии

Судьба народа, Родины должна стать судьбой каждого человека

(начало на стр. 11)

- Часто ли вам приходилось, проверяя статьи, пресекать вандализм недругов?

- Бывает. Иногда случается, что они пишут оскорбительные выражения в каких-либо статьях, или удаляют наши материалы, либо намеренно портят ее, исказив факты в свою пользу. И тогда мы, википедисты, предотвращаем такие случаи.

Отмету, что еще лет семь-восемь назад азербайджанская Википедия была достаточно слабой, а сейчас эксперты оценивают ее как удовлетворительную. Часто во время встреч с нашими гражданами приходится слышать, что раньше они читали Википедию на английском и русском языках, а теперь могут получать доступ ко многим данным непосредственно на родном языке.

- Аида ханым, вы - активная участница международных мероприятий. Что на них обсуждается?

- Главными темами для обсуждений на этих мероприятиях становятся перспективы развития Википедии, стоящие перед нами задачи и проблемы, недостатки проектов Викимедиа, теоретические проблемы электронной науки для различных языковых разделов.

На одном из таких мероприятий, а именно - на XV международной конференции по Википедии, которая состоялась в столице Швеции Стокгольме, я впервые встретила создателя Википедии Джимми Донала Уэйлса и даже сфотографировалась с ним на память. Во второй раз я встретилась с ним в нынешнем году, и тоже сфотографировалась - уже в национальном азербайджанском костюме.

На стокгольмской конференции наша делегация также познакомилась с тюркоязычными википедистами из других стран, мы обменялись мнениями, наметили планы на будущее. Именно в результате этой встречи была создана группа пользователей тюркоязычных стран. А я, кстати, первая женщина, представлявшая нашу страну на международных конференциях по Википедии.

- Международные эксперты высоко оценивают вашу работу во время Отечественной войны.

- Да, во время 44-дневной войны мы действительно работали очень плодотворно - основываясь на достоверных источниках, вносили масштабные поправки в Википедию, размещали информацию о наших древнейших исторических и географических памятниках, разъясняли суть наших топонимов, создав в общей сложности более 400 статей. И я горжусь тем, что могу донести историю наших переименованных исторических территорий до всего мира через Википедию: с момента начала войны и до настоящего времени я разместила в крупнейшей энциклопедии мира статьи о более чем ста наших шехидах.

- Какой год в вашей восьмилетней деятельности стал самым успешным?

- Пожалуй, 2022-й. За этот год я приняла участие в нескольких масштабных мероприятиях - в Баку, Стамбуле, Дубае - городе чудес. Хотя и нынешний, 2023 год, был весьма активным в этом плане, я участвовала в международных конференциях в Греции, Сингапуре, Тбилиси, и, конечно, у себя на родине, в Баку. Так, в марте Чрезвычайный и Полномочный посол Швеции в нашей стране Тобиас Лоренцсон наградил меня сертификатом за участие в тренингах, которые мы провели для студентов Университета АДА в рамках проекта Viki Gap.

- Как изменилась деятельность вики-группы после деоккупации Карабаха?

- В рамках проекта "Википедия любит Шушу", который я представляла от имени нашей волонтерской организации, ставшей победителем специального конкурса Агентства господдержки НПО Азербайджана, посвященного Году города Шуша, мы организовали лагерь с участием википедистов и работников культуры в Сумгайите. В рамках этого проекта было написано 270 статей на восьми иностранных языках - и тоже, естественно, на основе надежных информативных источников.

- Работая над проектом, приходилось лично побывать в Шуше?

- Конечно, я четыре раза ездила в Шушу, собирала материал, фотографировала достопримечательности города - Джыдыр дюзю, Дом-музей Бюльбюля, верхнюю и нижнюю мечети Говхар ага, Дом ханской дочери Натаан и др., загрузила более трехсот фотоиллюстраций в Вики-храмнице, чтобы рассказать миру о чудовищном вандализме, совершенном армянами, об уничтоженных историко-культурных объектах, а также о созидательной работе, проводимой нашим государством.

Поэтому преимущество участия в международных конференциях для меня заключается в том, что я представляю Азербайджан. Как говорил общенациональный лидер нашего народа Гейдар Алиев, судьба народа, Родины должна стать судьбой каждого человека. Поэтому считаю для себя особой честью через Википедию передать миру реалии и истины своей страны.

Галия АЛИЕВА

Астрофизики:
14 октября будет
последнее
солнечное
затмение года

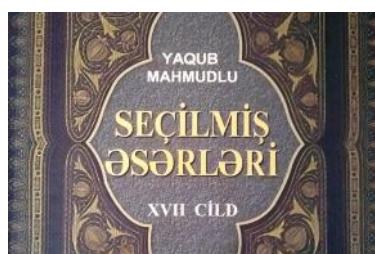

Второе солнечное затмение 2023 года состоится 14 октября. По данным кафедры астрофизики физического факультета Бакинского государственного университета (БГУ), затмение является кольцевым солнечным затмением и начнется 14 октября в 19:03:45 по бакинскому времени и завершится 15 октября в 00:55:11.

Максимум затмения будет достигнут в 21:59:27, оно продлится 5 часов 51 минуту 26 секунд. В Азербайджане оно наблюдать не будет.

17th volume of "Selected works" by Academician Yagub Mahmudov published

The 17th volume of "Selected works" by full member of the Azerbaijan National Academy of Sciences (ANAS), Honored Scientist, State Prize laureate Yagub Mahmudov has been published.

According to the "Azerbaijan Historians" Public Union, the new edition includes versions of Yagub Mahmudov's "Real History and Fiction of 'Great Armenia'" book published in Azerbaijani, Turkish, English, Russian, German and French languages.

The "Real history and fiction of 'Great Armenia'", which has been published in eleven languages, based on the primary sources, reveals that Armenians migrated to Asia Minor from the Balkans, their ethnic origin is relative with ancient Phrygians and they are not indigenous population of Asia. It was proved for the first time that modern Armenians have emerged under the names of "Armeniya", "armyane", "Armenian" after moving to Eastern Anatolia. There had never been a state dubbed "Great Armenia". The notion of "Great Armenia" has been contrived by the Armenian falsifiers with the goal to adapt the territories of Azerbaijan, Turkey and Georgia.

The scientific editor of the 17th volume of "Selected Works" is the winner of the State Prize, PhD in history Guntokin Najafli, designer is Mehri Khanbabayeva, PhD in mathematics, and technical editor is Aydan Alimammadova.

The print versions of the "Real history and fiction of 'Great Armenia'" book in Hebrew, Georgian, Arabic, Persian and Spanish languages will be included in the 18th volume of the "Selected Works".

Turkiye's Anadolu introduces election tracking system at international meeting

Turkiye's leading news agency Anadolu introduced the advanced election tracking system used in the last Turkish elections at the MINDS International conference in Canada on Thursday, which was attended by the world's leading news agencies, according to Anadolu Agency.

At the 35th international conference held in Toronto, which was hosted by the Canadian Press, the directors of Anadolu introduced the system they had developed to deliver the results to subscribers of the presidential elections held in Turkey in May.

The agency's Deputy General Manager and Editor-in-Chief Yusuf Ozhan and Marketing and Business Development Director Erman Yuksel attended the conference, which was organized with the theme of accepting the fundamental changes brought by artificial intelligence (AI).

Yuksel noted that the election tracking system, whose software was developed by Anadolu, played a "critical role" behind their success in transmitting the election results, saying that preparations have been completed for marketing elec-

tion system solutions to international media organizations.

Studies on artificial intelligence

The three-day conference discussed the "great promises" of AI technology as well as its risks and dangers in both professional and personal life. As part of the program, a team of executives from the world's largest news agencies visited the

laboratories of the University of Toronto, the University of Waterloo and research centers that closely support AI studies and observed innovation studies.

The MINDS International conference, which is held twice a year, is defined as a platform that allows news agencies to develop cooperation and share their media strategies.

Major news agencies such as Anadolu, AFP, Reuters, AP, ANSA, DPA, ANA, EFE and Kyodo are among the members of MINDS International.

Редакционная коллегия:

Иса Габибейли, Ариф Гашимов, Дильгам Тагиев,
Ибрагим Гулиев, Наргиз Пашаева, Расим Алигулиев, Тофик Нагиев,
Ирада Гусейнова, Говхар Бахшалиева, Джамиль Алиев,
Исмаил Гаджиев, Фуад Алиев

Главный редактор: Агагусейн Шукюров

Адрес: Баку, AZ 1001,
ул. Истиглалийт, 30, Президиум НАНА

e-mail: elm.nauka.gazet@gmail.com

Мнение авторов может не совпадать с мнением редакции.

Тираж: 2000